

Perspektive volontiranja mladih u gradu Splitu: sociološko istraživanje

Čaljkušić, Stella

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:777019>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-03**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**Perspektive mladih o volontiranju u gradu Splitu:
sociološko istraživanje**

STELLA ČALJKUŠIĆ

Split, 2021.

**ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU
JEDNOPREDMETNI STUDIJ SOCIOLOGIJE
ISTRAŽIVAČKI RAD**

ZAVRŠNI RAD

Perspektive mladih o volontiranju u gradu Splitu: sociološko istraživanje

**STUDENTICA:
Stella Čaljkusić**

**MENTORICA:
izv.prof.dr.sc Zorana Šuljug Vučica**

Split, rujan 2021.

Sadržaj

UVOD.....	1
1. VOLONTERSKI RAD.....	3
1.1. Definicija volonterstva.....	3
1.2. Uloga socijalnog i kulturnog kapitala kod volontiranja.....	4
1.3. Motivacija i funkcije volontiranja.....	5
1.4. Promicanje volontiranja.....	9
1.5. Značaj institucija za volontiranje.....	10
2. MLADI I VOLONTIRANJE.....	13
2.1. Definicije mladenaštva.....	13
2.2. Radne vrijednosti mladih.....	13
2.3. Aspekti volonterskog rada mladih.....	14
3. METODOLOŠKI I EMPIRIJSKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA.....	17
3.1. Metodološki aspekti istraživanja.....	17
3.2. Interpretacija rezultata istraživanja.....	19
3.2.1. Strukturalna obilježja.....	19
3.2.2. Informacije o volontiranju.....	21
3.2.3. Mišljenja i stavovi o volontiranju.....	21
3.2.4. Iskustvo volontiranja.....	24
4. ZAKLJUČAK.....	26
5. LITERATURA.....	28
6. METODOLOŠKA I EMPIRIJSKA ARHIVA.....	30
6.1. Upitnik.....	30
6.2. Tablični i grafički prikazi.....	33
SAŽETAK.....	44
<i>Summary</i>	44
Bilješka o autorici.....	46

UVOD

U ovom se radu iz sociološke perspektive objašnjavaju perspektive mladih o volontiranju u Splitu. Volontiranje kao jedna od osnova civilnog društva je neplaćena i neprofitna aktivnost kojom pojedinci doprinose dobrobiti svoje zajednice ili društva u cijelosti. Volonterstvo uključuje volonterski rad i volontere, a obavlja se u organiziranim oblicima poput udruga, volonterskih grupa i organiziranih aktivnosti. Čulum (2008, 7) ističe kako u najbitnije značajke volontiranja solidarnost, odnosno želja da se pomogne drugome bez prisile i zarade. Volonterstvo je aktivnost „usađena“ u ljudsku svijest s dugoročnim kulturnim i društvenim efektom. Različita tumačenja pojma volonterstva dovele su do razvoja raznih oblika volontiranja u cijeloj Europi. Autori Wilson i Musick (1997, 699) dijele volonterski rad na formalni i neformalni. Formalno volontiranje najčešće se provodi u sklopu organizacija dok se neformalno volontiranje više smatra privatnijim i nije u nekoj organizaciji. Kroz ne formalno volontiranje kaže se kako pojedinac koji pruža svoj volonterski rad i pojedinac koji ga prima već od ranije imaju odnos koji podrazumijeva obaveze, dok kroz formalno volontiranje nema osjećaja obaveze.

U *prvom poglavlju* rada definira se volonterstvo kao i razlika između formalnog i neformalnog volonterstva. Također se razmatraju različiti aspekti volonterskog rada. U poglavlju se također objašnjava i uloga socijalnog i kulturnog kapitala pri volontiranju, zatim potencijalni motivi volontiranja te načini na koje funkcije volontiranja povećavaju želju i ambiciju za bavljenjem određenim volonterskim poslovima. Različiti motivi volontiranja privlačit će volontere različitog spola i dobi, baš kao što se motivi razlikuju i s obzirom na izravne i neizravne financijske nagrade te utjecaj na reputaciju volontera. Kako bi se dobrobit volontiranja prepoznala što više i predstavila što većem broju ljudi, važna je promocija i aspekti promicanja volontiranja. Brojne su, naime, marketinške aktivnosti kojima se ova djelatnost može prepoznati i privući nove volontere. U tom smislu, važan je i značaj institucija za volontiranje, posebice odgojno-obrazovnih institucija koje bi kroz cjeloživotno obrazovanje čovjeka trebale naglašavati važnost i potrebu za volontiranjem.

U *drugom poglavlju* razmatraju se mladi u ulozi volontera. Za početak objašnjen je pojam mladenaštva koji je teško definirati s obzirom da se granice mladosti te njezinih obilježja stalno mijenjaju. Drugim riječima, mladost kao prijelazno razdoblje u kojem čovjek formira svoj identitet i sprema se za svijet odraslih, postaje razdoblje u kojem osoba želi što duže živjeti. U ovom poglavlju opisane su radne vrijednosti mladih te je istaknuto šesnaest

intrizičnih i ekstrizičnih radnih vrijednosti prema kojima možemo klasificirati i opisati odnos mladih prema radu. Potom dolazimo do aspekata volonterskog rada mladih gdje je opisan volonterski rad kao aktivnost kojom se mladi bave u svoje slobodno vrijeme i biraju ga kao funkcionalnu djelatnost koja im može pomoći da ostvare vlastite ciljeve, kreiraju korisno iskustvo i stvore važan kulturni i socijalni kapital.

U *trećem poglavlju* nalaze se metodološki i empirijski aspekti istraživanja. Ciljevi istraživanja su utvrditi stavove i mišljenja mladih Splitsana o volontiranju, te što bi ih (ukoliko ne volontiraju) moglo motivirati na volontiranje. Među specifičnim ciljevima nastojalo se ispitati mišljenje mladih o karakteristikama volontera i korisnosti volontiranja, istražiti gdje mladi volontiraju i na koji način se informiraju o volontiranju te ispitati mišljenja mladih o osobnoj motivaciji za volontiranjem te o motivaciji koju može pružiti grad Split. U istraživanju je sudjelovalo 344 mladih Splitsana u dobi od 18 do 29 godina koji su ispunili *on-line* anketu napravljenu u *Google* obrascu. Rezultati su interpretirani kroz tri potpoglavlja strukturalnih obilježja u kojem ispituje spol, dob, stupanj obrazovanja, te socioekonomska obilježja, informiranost tj. kako se informiraju o volontiranju, stavove o volontiranju i volonterima, te iskustva volontiranja tj. jesu li sudionici istraživanja bili aktivni u volonterskim aktivnostima.

U *četvrtom poglavlju* izlažu se glavni zaključci rada doneseni na temelju provedenog istraživanja. U *petom poglavlju* nalazi se popis literature. Zatim, u *šestom poglavlju* je priložena metodološka (anketni upitnik korišten u istraživanju, protokol korišten u istraživanju, te tablični i grafički prikazi empirijskih podataka). Na kraju rada nalaze se sažetak (na hrvatskom i engleskom jeziku), te bilješka o autorici.

1. VOLONTERSKI RAD

1.1. Definicija volonterstva

Europska povelja o volonterstvu, donesena 1998. godine, definiciju volonterskog rada utvrđuje kao aktivnost u interesu ljudi koja nije potaknuta financijskim interesom. Volonterski rad vodi se kao djelatnost koja se događa na lokalnoj i/ili nacionalnoj razini, te se gleda na nju kao na aktivnost koja je dragovoljna, miroljubiva, te utemeljena na osobnoj motivaciji i slobodi izbora. Volontiranje je djelatnost koja podupire aktivnu građansku ulogu za dobrobit zajednice, te promiče razvoj ljudskih talenata i interesa (Ćulum, 2008, 7).

Volonterstvo je aktivnost „usađena“ u ljudsku svijest s dugoročnim kulturnim i društvenim efektom. Različita tumačenja pojma volonterstva dovele su do razvoja raznih oblika volontiranja u cijeloj Europi (Ćulum, 2008, 7). Autori Wilson i Musick dijele volonterski rad na formalni i neformalni. Formalno volontiranje obično se provodi u sklopu organizacija; neformalno volontiranje privatnije je i nije organizirano. U formalni volonterski rad, ljudi daju više, bez određenog osjećaja obaveze. Pri neformalnom volontiranju pojedinac koji pruža pomoć i onaj koji ju prima vjerojatno već imaju odnos koji podrazumijeva obveze (Wilson i Musick, 1997, 699).

Na razini zemalja članice Europske unije donesen je konsenzus da je uloga volontiranja važna za društvo na različitim razinama (Meijs prema Ćulum, 2008, 7):

- individualnoj ili osobnoj: volontiranje može poboljšati kvalitetu života te pružiti razne mogućnosti (poslovne) za volontere;
- organizacijskoj/uslužnoj: omogućuje poboljšanje kvalitete usluga, te samu dostupnost tih usluga;
- društvenoj razini: volontiranjem za razvoj društvenog/socijalnog kapitala.

Volonterstvo pridonosi razvijanju ljudskog i društvenog kapitala, te sve većem uključivanju građana u društveni razvitak. Volonteri su pokazatelji ljudskog kapitala svake države u relevantnim znanjima i vještinama koje uvelike doprinose široj zajednici (Ćulum, 2008, 8). Različita istraživanja provedena u tranzicijskim i razvijenim zemljama upućuju da je volonterstvo jedna od važnijih komponenta društvenog razvitka (Forčić prema Ćulum, 2008, 8).

1.2. Uloga socijalnog i kulturnog kapitala kod volontiranja

Socijalni kapital važan je pojam u sociologiji koji se pritom koristi i u drugim znanostima. Pojam socijalnog kapitala popraćen je velikim brojem teorija i definicija. Konceptija je raznolika te sadržava od teorije mreža i konstruktivističkog strukturalizma do neoklasične ekonomije i teorije racionalnog izbora. Iako postoji ogroman broj definicija i aspekata socijalnog kapitala, Ignjatović i Tomasović smatraju da se svi mogu svesti na tri aspekta (Ignjatović i Tomasović, 2011, 271):

- društvene aktere koji mogu biti individualni ili kolektivni;
- resursi koji uključuju financijska, kulturna ili psihološka dobra;
- aspekti društvenih odnosa koji uključuju povjerenje, poštivanje normi ili drugi akteri koji služe kao pristup resursima.

Jedna od prvih definicija socijalnog kapitala u sociologiji je definicija Pierrea Bourdieua (Bourdieu prema Paić, 1995, 173). Bourdieu smatra da je socijalni kapital skup aktualnih ili potencijalnih resursa kojima raspolažu pojedinci i grupe zahvaljujući trajnom odnosu manje ili više institucionaliziranih veza uzajamnog priznanja. Kao osnovu društvene reprodukcije nejednakosti navodi ekonomski kapital, dok drugi kapitali, poput kulturnog i socijalnog, mogu se konvertirati u ekonomsku vrijednost. Za dinamiku socijalnog kapitala važni su procesi materijalne i simboličke razmjene u kojoj socijalni kapital služi kao društvena garancija koja određuje uzajamna očekivanja i ponašanje aktera (Bourdieu prema Ignjatović i Tomasović, 2011, 272). Bourdieu vjeruje da bi se s konceptom kulturnog kapitala riješio neizbježan sukob pojedinca i društva. Koristiti kulturni kapital kao kulturno znanje i simboličko gospodarstvo u procesu društvene proizvodnje dovodi do stabiliziranja učinka solidarnosti što također dovodi do osjećaja pripadnosti u odnosu pojedinca i institucije (Bourdieu prema Paić, 1995, 173).

Drugi važan sociolog koji obrađuje pojam socijalnog kapitala je Coleman koji pojam socijalnog kapitala uvodi kao analitičko sredstvo za pomirbu makro i mikro nivoa u sociologiji polazeći od teorije racionalnog izbora. Socijalni kapital Coleman je definirao kao vrijednost onih aspekata društvene strukture koji predstavljaju resurse za aktere prilikom realizacije vlastitih interesa. Pritom ističe nekoliko aspekata društvene strukture koje smatra izvorima socijalnog kapitala (Coleman prema Ignjatović i Tomasović, 2011, 272):

- odnos uzajamnih obaveza, očekivanja i povjerenje kao izvor resursa za aktere;
- kanale informacija;
- sankcioniranje prekršenih normi.

Budući da volonteri svoje vrijeme slobodno daju u korist drugih, Colemanov pristup socijalnom kapitalu je iznimno koristan za ovaj rad. Kratka karakterizacija ne poriče da naknade može stjecati donator; niti isključuje altruističke motive. Suština volontiranja je sam doprinos robe, usluge ili novca koji će uvelike pomoći u ostvarivanju nekih željenih ciljeva, bez izravne naknade ili prisile. Teorija volonterskog rada temelji se na nekoliko čimbenika. Volonterski rad je produktivna aktivnost, slična je bilo kojem drugom obliku rada (plaćenom ili neplaćenom). Mnogi volonteri (npr. vatrogasci) na kraju postaju plaćeni. Također postoji tržište za volonterski rad, slično kao tržište za plaćeni rad. Kao i na svakom tržištu rada, prijam i izvedba na ovom tržištu ovisi o kvalifikacijama. Volonterski rad u različitom stupnju uključuje kolektivno djelovanje. Društvene mreže ili općenito društvene veze, su resursi za kolektivno djelovanje, te su ti resursi oblik socijalnog kapitala. Dok je ljudski kapital smješten u pojedincima, socijalni kapital dolazi iz odnosa među pojedincima (Coleman prema Wilson i Musick, 1997, 695). Cilj je društvenih veza, uključujući mreže prijateljstva, prenositi informacije, stjecati povjerenje, uspostaviti kontakte, pružiti podršku i postaviti smjernice. Takve veze čine volonterski rad vjerojatnijim promicanjem normi generalizirane uzajamnosti, poticanjem ljudi da vjeruju jedni drugima i jačanjem reputacije. Odnos volonter-primatelj je etički (Wilson i Musick, 1997, 695/696).

Autori Wilson i Musick navode da je kapital bilo koji aspekt društvene organizacije koja predstavlja proizvodni resurs. Na kulturnoj razini, kapital se sastoji od stavova, znanja i sklonosti. Nije samo po sebi razumljivo da je kultura kapital. Kulturni kapital, za razliku od ekonomskog, nije prepoznat kao proizveden ili akumuliran, ali se tretira kao prirodan. Ipak, kultura doista jest stečena, ponekad i nehotice. Kao i svaki drugi oblik kapitala, u njega se može uložiti doprinos kako bi se povećala društvena dobit u obliku simboličke robe, kao što su naslovi, počasti i članstva u klubovima. Ta društvena dobit, pak, donosi socijalno uvažavanje, koje je uskraćeno onima koji imaju nedostatak kulturnog kapitala (Wilson i Musick, 1997, 696).

1.3. Motivacija i funkcije volontiranja

Da bi objasnili motive volontiranja potrebno je osloniti se na teorije motivacije. Postoje brojne teorije motivacije koje se mogu dijeliti na skupine različitih razloga motiviranja, poput altruističnih i egoističnih, odnosno intrinzičnih i ekstrinzičnih motiva. Motiviranost altruističnim razlozima podrazumijeva, primjerice, povećanje dobrobiti drugih, dok se egoistično motivirani pojedinci angažiraju radi vlastite dobrobiti (Pološki Vokić i dr., 2013, 228/229).

Iako postoji nekoliko teorija motivacije volontera, autori Juzbašić i dr. u svom su se istraživanju usmjerili na funkcionalni pristup motivaciji. Osnovni koncepti funkcionalne teorije motivacije su sljedeći (Clary i dr. prema Juzbašić i dr., 2015, 282/283):

- 1) ljudi su usmjereni prema cilju – uključuju se u volontiranje kako bi ostvarili sebi važne ciljeve;
- 2) ljudi čine iste aktivnosti iz drugačijih razloga – izvođenjem volonterskih aktivnosti za istu volontersku udrugu ili organizaciju, ali imaju potpuno drugačije razloge za volontiranje;
- 3) motivacija pojedinca proizlazi iz više drugačijih ciljeva – volonteri kroz jednu volontersku aktivnost pokušavaju ostvariti više ciljeva ili motiva;
- 4) rezultati i učinci ovise o usklađenosti potreba i ciljeva s mogućnostima u okolini – uspješna regrutacija, zadovoljstvo i zadržavanje volontera ovisi o mogućnosti volontera da ispuni vlastite motive za volontiranje.

Na temelju navedene teorije i provedenih istraživanja motiva konstruirano je nekoliko motivacijskih funkcija koje se nalaze u osnovi volontiranja. Prvi motiv volontiranja, ističu Clary i suradnici, je funkcija zaštite. Funkcija zaštite se konstituira u tome da osobe volontiraju da bi ublažili osjećaj krivnje jer smatraju da su imali više sreće u životu, te kako bi lakše definirali osobne probleme. Funkcija vrijednosti drugi je motiv volontiranja, te se tumači da osobe volontiraju kako bi primjenjivali vlastita načela i vrijednosti, te se očituje u brizi za druge, posebno u brizi prema onima koje smatramo nezadovoljnijima i manje sretnima od nas osobno. Funkcija karijere kao treći motiv volontiranja vezana je uz iskustva koje volonteri dobivaju kroz volontiranje, te će im zasigurno biti od pomoći u budućoj karijeri iz razloga što se volontiranje percipira kao društveno važna aktivnost. Funkcija koja omogućuje osobama da kroz volontiranje dožive jedinstvena i nova iskustva, te im pruža poboljšanje vlastitih vještina i znanja naziva se funkcija razumijevanja. Posljednja funkcija poštovanja manifestira se u želji za emotivnim i mentalnim rastom i razvojem pojedinca (Clary i dr. prema Juzbašić i dr. 2015, 283).

Autori Miljković i Jurčec također govore o brojnim funkcijama volontiranja te izdvajaju šest funkcija od velikog značaja. Jedna od funkcija je vrijednosna funkcija koja se odnosi na brigu o drugima i doprinos zajednici ili društvu. Druga funkcija podrazumijeva učenje i razumijevanje, treća je vezana uz razvoj karijere jer povećava šanse za zapošljavanje, četvrta je društvena funkcija koja se odnosi na težnju prilagodbe u okolini u kojoj se živi. Peta funkcija je samozaštitna, a sugerira kako neki pojedinci volontiraju isključivo kako bi se

riješili osjećaja krivnje zbog vlastite sreće ili bijega od problema. Na koncu, šesta funkcija uključuje povećanje samopoštovanja i samopouzdanja (Miljković i Jurčec, 2015, 117/118).

Prioritet koji se daje različitim motivacijama može varirati ovisno o dobi, spolu i etničkoj pripadnosti. Mlađi tinejdžeri možda imaju više socijalnih motiva i zanimljivo im je učiti o različitim vrstama poslova, dok su stariji ljudi posebno motivirani fokusom na karijeri ili zanimanju jer izgledi za zaposlenje ili daljnje obrazovanje postaju veliki. Mlade žene više naglašavaju pomaganje drugima i doprinos društvu, nego mladići koji favoriziraju akcijski usmjerene aktivnosti (Eley prema Gaskin, 2004, 19). Brojna istraživanja utvrđuju kako su žene sklonije volonterskom radu od muškaraca. Slična istraživanja odnose se na osobine ličnosti prilikom čega, na primjer, otvorenost za nova iskustva, empatija i savjesnost bivaju osobine pojedinaca koji su skloniji dobrotvornom radu (Pološki Vokić i dr., 2013, 228/229). Rokerova i Edenova studija društvenog djelovanja otkrila je da razlozi za volontiranjem uključuju samopomoć i podršku, zabrinutost zbog socijalnog pitanja ili prakse, želju za rješavanjem lokalnih problema i pružanje usluga, iz socijalnih razloga, te za poboljšanje vještina i kvalifikacija (Roker i Eden prema Gaskin, 2004, 19).

Dob može biti važan čimbenik koji utječe na pristup volontiranju. Roker i Eden studijom su utvrdili kako se mladi dobrovoljno prijavljuju na volontiranje kako bi se dobro zabavili. Više od dvije trećine djece od 15 do 19 godina reklo je da volontiranje pruža priliku za uživanje i zabavu (Gaskin prema Gaskin, 2004, 19). U istraživanju, petina od 18 do 24 godine prijavila se dobrovoljno jer su željeli upoznati ljude i steći prijatelje (Davis Smith prema Gaskin, 2004, 19). Iako socijalna strana nije primarni razlog volontiranja, ona može biti važnija za mlađe tinejdžere i zasigurno pridonosi vjerojatnosti da će nastaviti volontirati (Gaskin prema Gaskin, 2004, 19). Mladi volontiraju iz vjerskih razloga mnogo manje od bilo koje starije skupine. Manje od jedne trećine reklo je da je pružanje pomoći dio njihovog vjerskog uvjerenja ili filozofije života, u usporedbi s dvije trećine od 25 do 34-godišnjaka i 89% od 65 do 74-godišnjaka (Davis Smith prema Gaskin, 2004, 19).

Studija religije Ministarstva vanjskih poslova Ujedinjenog Kraljevstva iz 2001. godine na temelju provedene ankete je utvrdila da je sudjelovanje u dobi od 16 do 24 godine bilo koje vjere najniže, iako su mladi najvjerojatnije bili uključeni u klubove i grupe. Također se pokazala mala razlika u volonterskom djelovanju između religioznih i nereligioznih ljudi neovisno o religijskoj skupini kojoj pripadaju (O'Beirne prema Gaskin, 2004, 19). U spomenutoj Studiji religije autor je istaknuo rezultate kojima je pokazana veća vjerojatnost da su muškarci volontirali kao odgovor na vlastite potrebe i interese i zato što su ih privlačile

socijalne koristi od volontiranja, dok su žene više odgovarale na uočene potrebe (Davis Smith prema Gaskin, 2004, 19).

Mnoga socio-demografska i socio-ekonomska obilježja koreliraju sa sklonošću volontiranju. Brojna istraživanja utvrđuju kako su žene sklonije volonterskom radu od muškaraca. Slična istraživanja odnose se na osobine ličnosti prilikom čega, na primjer, otvorenost za nova iskustva, empatija i savjesnost bivaju osobine pojedinaca koji su skloniji dobrotvornom radu (Pološki Vokić i dr., 2013, 228/229). Dob može biti važan čimbenik koji utječe na pristup volontiranju. Mlađi tinejdžeri najčešće su uključeni u volontiranje kroz škole, obitelji, crkve i klubove mladih, dok su stariji tinejdžeri najčešće uključeni kroz fakultet, prijatelje i organizacije. Mladi u dvadesetim godinama imaju mogućnost kroz poslove i pomoć poslodavca povezati se i aktivirati u volontiranju (Gaskin, 2004, 17).

Dob i spol tretiramo kao egzogene čimbenike koji utječu na samo volontiranje. Žene se, primjerice, dosljedno ocjenjuju kao empatičnije i altruističnije od muškaraca. Kultura ženama dodjeljuje ulogu održavanja javnog domaćinstva (Daniels prema Wilson i Musick 1997, 698). Studije potvrđuju kako se žene češće dobrovoljno prijavljuju (Wilson i Musick, 1997, 698). Negativni stavovi posebno se ističu od strane muškaraca i osoba tinejdžerskog uzrasta, te to otvara važna pitanja spolnih i dobnih razlika u stavovima o volontiranju (Gaskin, 2004, 12). Dob je bitna za proučavanje volonterskog rada iz nekoliko razloga. Godine mogu biti mjera (volonterskog) radnog iskustva. Pozitivan učinak dobi također može odražavati učinke životnog ciklusa, na primjer, samci imaju niže stope dobrovoljne prijave (Wilson i Musick, 1997, 698).

Najmanje dva razloga potiču ekonomiste na proučavanje motivacije za volontiranje. Prvo, budući da po definiciji cilj ovih aktivnosti ne može biti izravna financijska nagrada, nužno je razmotriti kakve će dobrobiti pripasti volonterima, tako da njihovo ponašanje može biti demonstrirajuće u skladu s paradigmom racionalnog izbora. Drugo, budući da pojedinci mogu podržavati udruge korištenjem različitih vrsta doprinosa, istraživači razumiju zašto se takvi pojedinci odlučuju baviti volonterskim radom, a ne primati novac. Razlike između različitih ekonomskih modela volontiranja leže u onome što se smatra motiviranjem volonterskog rada (Prouteau i Wolff, 2008, 316/317).

Široko se mogu razlikovati tri glavna modela motiva za volontiranje. Prvo, model ulaganja pretpostavlja da volonteri žele povećati svoj ljudski kapital kako bi poboljšali zapošljivost ili povećali buduću zaradu. U istom se smislu volontiranje može smatrati sredstvom za širenje društvene mreže pojedinaca kako bi im pomoglo u postizanju vlastitih ciljeva, posebno njihovih profesionalnih. Inače, volonteri mogu dobiti detaljne informacije o

postojanju i karakteristikama slobodnih radnih mjesta. Ljudski odnosi ovdje se smatraju samo sredstvom za postizanje nečijeg cilja i ostvarivanjem ekonomske koristi. Drugo, vremenski prijenosi mogu biti rezultat želje za povećanjem rezultata koji ima neke karakteristike javnog dobra. U ovom slučaju, rezultat je jedini cilj suradnika. Altruističko volontiranje može se povezati s ovim modelom utoliko što interes za dobrobit primatelja dijeli nekoliko volontera. Treći model sugerira da je volontiranje potaknuto traženjem privatnih dobara, kao što su prestiž ili reputacija. Iznenadujuće, rijetko se poziva na želju za ljudskim kontaktom (Prouteau i Wolff, 2008, 316/317).

Volonterski rad podrazumijeva dragovoljno ulaganje vlastitog slobodnog vremena što uključuje znanja i vještine bez očekivanja novčane nagrade. Takav je tip rada u prvom redu koristan za samog volontera što dokazuju brojna istraživanja slične tematike. Istraživanja pokazuju kako altruistične aktivnosti poboljšavaju životno zadovoljstvo. Uz to, potvrđuju kako volonterski rad reducira simptome bolesti depresivnih te anksioznih pojedinaca. Naizgled je očito kako volontiranje u velikoj mjeri korelira s brojnim pozitivnim učincima, osobito u području psihološkog zdravlja (Miljković i Jurčec, 2015, 116/117).

1.4. Promicanje volontiranja

Volonterstvo promiče osjećaj samoostvarenja, altruizam, učenje, druženje, mogućnost razvoja unutar organizacije, društveni značaj te prilika za zaposlenje. Pojedinci biraju angažman za koji smatraju da će najviše zadovoljiti motive zbog kojih žele volontirati (Houle i dr. prema Glavinić i Najev Čaćija, 2018, 6). Glavinić i Najev Čaćija zaključuju da pojedinci svjesno volontiraju tek onda kada pronađu prikladnu aktivnost koja zadovoljava njihove potrebe i kada znaju zašto žele volontirati. Autori navode velik broj istraživanja koja su usmjerena na oblike i vrste motivacije za volontiranje, te da postojeća saznanja o utjecaju marketinških aktivnosti neprofitnih organizacija na motivaciju mladih za volontiranje nisu dovoljno istražene. Smatraju da je jedan od načina povećanja aktivnosti volonterstva, planiranje, provođenje i kontrola ciljanih marketinških aktivnosti (Glavinić i Najev Čaćija, 2018, 6).

U promjenjivom i modernom okruženju broj neprofitnih organizacija neprestano raste, te se drži da bi one trebale spoznati što motivira ljude na volontiranje te kako ih zadržati. Organizacija je ta koja mora prepoznati motivaciju i na temelju toga graditi dugoročan odnos s volonterima. Osobno zadovoljstvo drži volontere u aktivnostima (Bussell i Forbes prema Glavinić i Najev Čaćija, 2018, 7).

Analiza ciljanih skupina koja uključuje motivaciju koristan je način uvida u heterogenost volontera. Na taj način organizacije mogu učinkovitije ciljati na karakteristične segmente s prilagođenim marketinškim aktivnostima (Dolnicar i Randle prema Glavinić i Najev Čačija, 2018, 7). Polazište u kreiranju aktivnosti usmjerenih privlačenju volontera je samo područje djelovanja organizacije. Njihova motivacija imat će ulogu u odabiru organizacije u kojoj žele volontirati (Andreasen i Kotler prema Glavinić i Najev Čačija, 2018, 7). Veliku ulogu u odabiru organizacije ima lokacija organizacije (Glavinić i Najev Čačija, 2018, 7).

Jedan od načina privlačenja volontera i promicanje samog volonterstva je oglašavanje u različitim medijima koje može dovesti do pozitivnog stava pojedinca prema neprofitnom sektoru i volontiranju (Glavinić i Najev Čačija, 2018, 7). Autori, pozivajući se na Howlett i dr. ističu da ipak utjecaj medija nije dovoljno zastupljen u informiranju građana o volonterstvu, te da prijenos informacija „od usta do usta“ ima znatno veći utjecaj u promicanju volonterstva od samih medija (Howlett i dr. prema Glavinić i Najev Čačija, 2018, 7). Uz medije, bitnu ulogu u promicanju volonterstva ima država, točnije njezine institucije koje bi trebale ostvariti model suradnje s neprofitnim organizacijama te se uključiti u promicanje politike volonterskog rada, također korisno za volonterstvo bilo bi uključivanje u formalne i neformalne oblike obrazovanja (Galović prema Glavinić i Najev Čačija, 2018, 8). Općenito, mladi volonteri imaju pozitivan stav i motivaciju za volontiranjem u gotovo svim funkcijama motivacije. Utvrđeno je da i organizacije mogu aktivno participirati u povećanju i oblikovanju motivacije kod mladih aktivnostima koje su osmišljene i provedene upravo s tim ciljem (Glavinić i Najev Čačija, 2018, 14).

1.5. Značaj institucija za volontiranje

Volontiranjem se stječu kvalitete i razvijaju pozitivne osobine. Volontiranje, kao takvo jedinstvena je mogućnost za stjecanje kvaliteta koje nastojimo naučiti kroz cijeli odgojno-obrazovni sustav. Odgajajući mlade kroz volontiranje uči ih se samostalnosti, odgovornosti, novim znanjima i vještinama, te timskom radu. Volontiranje je ujedno prilika za razvoj tolerancije i solidarnosti u društvu. Mladima odgoj kroz volontiranje pruža mogućnost moralnog i estetskog odgoja (Kolar i dr., 2010, 22).

Temelj volonterskog rada proizlazi iz ideje o dobrovoljnosti i slobodi izbora. Prednosti takvog rada očitavaju se u potencijalu izgradnje solidarnosti, pružanju prilike za pomoć drugima te ukazivanju na potrebe i probleme društvene zbilje. U Hrvatskoj se volonterstvo razvija usporedno s razvojem demokratskog društva slijedeći izazove razvijenih europskih zemalja. U početku je volontiranje proizlazilo isključivo zbog vlastitih interesa i djelatnosti

organizacija civilnog društva, a u posljednja dva desetljeća iskorištava svoj puni smisao u skladu sa zakonskom regulativom Europske unije. Pravni okvir za razvoj volonterskog rada donesen je Zakonom o volonterstvu (2007) prilikom čega se stvara poticaj za razvoj civilnog društva. Zakon sadrži odrednice koje uključuju ulogu obrazovnih institucija u podučavanju mladih o značaju volonterskog rada (Perić, 2010, 580). Sveučilišta imaju najveću ulogu u prijenosu informacija „jer obrazuju građane koji već sutra zauzimaju značajne pozicije u svijetu rada i zajednici“ (Ćulum i Ledić prema Perić, 2010, 580/581). Visoko se obrazovanje temelji na „interakciji s društvenom zajednicom i obvezi sveučilišta, veleučilišta, visokih škola i javnih znanstvenih instituta da razviju društvenu odgovornost studenata i drugih članova akademske i znanstvene zajednice (Perić, 2010, 581). Svrha mu je „osobni razvoj mladih ljudi u cilju stjecanja kompetencija za aktivno građanstvo, zapošljavanje na fleksibilnom tržištu rada i napredno učenje“ (Ledić prema Perić, 2010, 581).

Prema Kolar i suradnicima, u državama u kojima se volonterstvo razvija sistematično i planski, potrebna je njegova povezanost s odgojno-obrazovnim sustavom. U Hrvatskoj, od donošenja Zakona o volonterstvu, postepeno se počinje pojavljivati inicijativa za uspostavljanje volonterskih aktivnosti i programa unutar odgojno-obrazovnih ustanova (Kolar i dr., 2010, 23). Zagreb, Rijeka, Osijek i Split jedina su četiri volonterska centra u Hrvatskoj koja promoviraju volonterski rad u svojoj županiji, podukom volontera i poticanjem volonterskih aktivnosti. Izuzev njih, promicanjem i organizacijom volontiranja bave se i lokalne udruge koje za primarnu djelatnost imaju nešto specifično, dok im je promoviranje volonterstva sporedna aktivnost (Kolar i dr., 2010, 24).

Unatoč tome što je tradicija volontiranja u Hrvatskoj duga, okarakterizirana je nerazvijenošću i nepotpunošću. Autor Žužić 2010. godine istaknuo je kako Hrvatska do tada ne raspolaže ravnomjerno sustavnim podacima i pokazateljima o stanju volonterstva. U tom slučaju, potrebno je poticati unaprjeđenje znanja putem znanstvenih istraživanja (Žužić, 2010, 75). Volontiranje se percipira kao model praktičnog učenja kojim ispunjavamo brojne standarde modernog tržišta rada i razvijenog obrazovnog sustava. Ključne vještine neizravno obuhvaćaju sve klasifikacije, te je zbog toga potrebno uključiti razvijanje volonterstva u obrazovanje na svim razinama, i odraslih i djece (Kolar i dr., 2010, 35).

Thoits i Hewitt ističu kako radovi koji se bave ovom problematikom govore da je pozitivno fizičko i mentalno zdravlje posljedica dobrovoljnog članstva u udrugama ili učestalosti sudjelovanja u organizacijama. Na primjer, članstvo u dobrovoljnim udrugama pridonosi smanjenoj psihološkoj nevolji i ublažava negativne posljedice stresova što povećava zadovoljstvo životom i smanjuje depresiju, a povezano je s boljim tjelesnim zdravljem i

nižom stopom smrtnosti. Prisustvo u takvim aktivnostima korisno je u prvom redu za vlastitu dobrobit, ali i korist društva. Usporedbom volontera i pojedinaca koji ne volontiraju, ustanovljene su značajne razlike koje pokazuju kako volonteri imaju znatno više volje za životom, veći osjećaj samopoštovanja i manje simptoma depresije i anksioznosti (Thoits i Hewitt, 2001, 116/117).

Ljudi sam čin volontiranja gledaju kao čin važan za zajednicu vjerujući da se volontiranjem može pomoći u prevladavanju osobnih i zajedničkih problema, te dovesti zadovoljstvo na višu razinu i otvoriti razne mogućnosti za društvene aktivnosti. Također su svjesni da se u odgojno obrazovnim ustanovama pridaje premalo pažnje volontiranju i poticanju na volontiranje, te da je svjesnost o tome da volontiranje pruža mogućnosti osobnog razvoja je premala. Procjenjuje se da je kroz volontiranje dosta izražena društvenost, te je volontiranje kao takvo dobar način za ispuniti slobodno vrijeme (Žitnik i dr., 2007).

2. MLADI I VOLONTIRANJE

2.1. Definicije mladenaštva

Brojne su definicije mladosti i njezina obilježja te se s vremenom mijenjaju. Iz različitih znanosti od različitih autora dolaze raznolike definicije mladosti što dovodi do toga da je o mladosti jako teško objektivno pisati i razmišljati. Mladi koji definiraju mladost o njoj često pišu subjektivno, dok odrasli koji pišu o mladosti gledaju to uspoređujući vrijeme kada su oni bili mladi i današnjicu mladih, najčešće gledajući kritički na današnju mladež (Reić u Leburić i dr., 2008, 11). Drugi razlog u nepreciznom određivanju pojma mladosti jest to što se okviri mladosti konstantno pomiču. Definicija mladosti po Ilišin je etapa života osobe koja se u suvremenom društvu smješta između djetinjstva i odraslosti, naglašavajući konstantnu tendenciju za produljenjem tog razdoblja (Ilišin prema Reić u Leburić i dr. 2008, 11). Treći i posljednji čimbenik je samo društvo i njegove norme. Definiranje mladosti će se također razlikovati s obzirom na kulturu društva. U nerazvijenim društvima odraslom osobom se smatra osoba koja je prošla određeni obred inicijacije, te preko noći „ulazi“ u društvo odraslih osoba (Ilišin prema Reić u Leburić i dr. 2008, 11).

Bitnim značajkama mladosti Ilišin smatra socijalne i kulturne konotacije, jer je poimanje životne dobi povijesno i kulturalno određeno. Ilišin (prema Reić u Leburić i dr., 2008, 13) također ističe dvije različite koncepcije mladosti:

- „odraslocentrična koncepcija“ – najčešće se odnosi na mlade ljude koji su tradicionalno orijentirani, više vezani za obitelj, tradiciju i običaje, te imaju čvrste stavove i vrijednosti, žele što prije preuzeti odgovornost i „prijeći“ u svijet odraslih;
- „mladocentrična koncepcija“ – mladi koji žele što duže ostati u svijetu mladih, bježe od odgovornosti i obaveza, nemaju jasno određene ciljeve i nisu usmjereni na budućnost. Naziva ih se i hedonističkim tipom mladih.

Prema svemu navedenom može se zaključiti da je mladost prijelazno razdoblje koje donosi više promjena i izazova nego ijedan drugi životni period. Mladenaštvo je faza u kojoj se želi što duže živjeti, kreira i odgaja čovjeka, najčešće budi nostalgiju, pruža iskustva i širi vidike, formira identitet i priprema nas za svijet odraslih (Reić u Leburić i dr., 2008, 14/15).

2.2. Radne vrijednosti mladih

Volontiranje je danas postalo gotovo pa nezamjenjivo u procesu razvijanja kompetencija za zapošljavanje. Poslodavci u SAD-u, primjerice nerijetko eliminiraju iz užeg kruga

kandidata za zapošljavanje one koji nemaju dovoljno volonterskog iskustva. Oni na volontiranje gledaju kroz stjecanje radnih iskustava, sposobnosti, te vještina poput rješavanja problema, surađivanja, grupnog rada i raznih drugih kompetencija koje se stječu volontiranjem (Russo i dr., 2007, 48).

Šverko i suradnici klasificiraju i definiraju 16 ispitivanih intrinzičnih i ekstrinzičnih radnih vrijednosti koje detaljno opisuju odnos prema radu. Intrinzične radne vrijednostisu (Šverko i dr. prema Miliša, 2008, 100):

1. realizacija sposobnosti (mogućnost da sposobnosti i sklonosti dođu do punog izražaja u radu);
2. stvaralaštvo (aktivnost i kreativnost u kreiranju novih stvari i ideja);
3. samostalnost (samoinicijativno donošenje odluka);
4. postignuće (vidljivi rezultati radnog truda);
5. socijalna integracija (rad s ljudima, ne sa stvarima);
6. altruizam (pružanje pomoći drugim ljudima);
7. doprinos zajednici (vidan obol u razvoju društva);
8. autoritet (djelovanje na mišljenja i ponašanje drugih)

Ekstrinzične radne vrijednosti:

1. napredovanje (socijalna pristupačnost – brzo sazrijevanje u radu);
2. socijalni status (uvažavanje i status u društvu);
3. socijalna sigurnost (lako i brzo nalaženje zaposlenja);
4. materijalna kompenzacija (dobra zarada od koje se dobro živi);
5. materijalne beneficije (laka mogućnost dobivanja stana, putovanja i druge privilegija);
6. radno vrijeme (povoljno radno vrijeme koje ne ometa realizaciju interesa u slobodnom vremenu);
7. radna okolina (dobri uvjeti rada);
8. ne naporan posao (rad koji nije pretjerano naporan)

Odnos mladih prema radu određuje niz faktora poput znanstvenih otkrića i inovacija, razvoj tehnologije, informatizacija, te sve veća uloga medija. Odluka o volontiranju mora biti isključivo vlastiti izbor, vođen intrinzičnim vrijednostima i odnosu prema radu (Miliša, 2008, 99-101).

2.3. Aspekti volonterskog rada mladih

Slobodno vrijeme obuhvaća aktivnosti koje pojedinac obavlja u skladu s vlastitom voljom i interesima. Aktivnosti uključuju obaveze i posljedice koje iz njih proizlaze, a temelj tih

aktivnosti upravo je sloboda izbora i motivacijski sklop koji uvjetuje sam izbor. Društveno prihvatljive aktivnosti slobodnog vremena su aktivnosti koje doprinose rekreativno-produktivnim čimbenicima, a uvijek su planiranog, utemeljenog i razvojno usmjeravajućeg tipa (Mlinarević i dr., 2007, 82). Smatra se kako nije važno koliko je vremena na raspolaganju, već kako je to vrijeme iskorišteno te kakve su posljedice djelovanja (Lenz prema Mlinarević i dr., 2007, 82). „Općenito govoreći, može se reći da je njihova svrha „korištenje” vremena, a ne njegovo „ubijanje”; da je njihova uloga neformalno obrazovanje, odmor, razonoda i samoostvarenje“ (Mlinarević i dr., 2007, 82).

Volontiranje studenata nije isključivo za svrhu društva, već je u interesu akademskih institucija iz razloga što se samim tim podiže socio-kulturni život prilikom čega određeni fakulteti stječu ugled. Sveučilišta često promoviraju model učenja koji potiče izvannastavnu angažiranost studenata odnosno kombinaciju akademskog učenja i volontiranja. Autor razlikuje praktičan rad studenata, volontiranje studenata i učenje djelovanjem u zajednici. Volontiranje je prvenstveno usmjereno na zajednicu koja je ujedno i korisnik, za razliku od učenja djelovanjem u zajednici prilikom čega studenti postaju korisnici (Perić, 2010, 582).

Volontiranje se danas gleda kroz aktivnosti s tri značajke: svojevolsnost, dobrobit drugih ili opći boljitak. Volontiranje se može prikazati kao način provođenja slobodnog vremena, te kao način prezentiranja osobnih vještina. Studenti sve više „konzumiraju“ volontiranje vjerujući da će im volontiranje u životopisu olakšati daljnje obrazovanje, pronalazak posla, te pomoći u nadograđivanju i stjecanju raznih vještina (Kotlar i dr., 2016, 105).

U Velikoj Britaniji, 31% studentske populacije volontira. Godišnje u prosjeku volontiraju 44 sata, od čega 78% volontira iz potrebe da pomognu zajednici, te ih je 66% istaknulo da volontiraju radi razvoja vlastitih vještina (Ellison i Kerr prema Kotlar i dr., 2016, 108). Autori Kotlar i dr. navode kako se studenti uključuju u volonterske aktivnosti iz altruističkih razloga, pozitivnih stavova prema volontiranju, ali i radi osobnog kulturnog i društvenog rasta i razvoja (Kotlar i dr., 2016, 108). Ellison i Kerr u svom radu donose zaključak da se ipak većina studenata odlučuje na volonterske aktivnosti iz sveukupne koristi koje imaju od takvog iskustva, a ne prvenstveno iz altruističnih razloga i razvoja osobnih kompetencija (Ellison i Kerr prema Kotlar i dr., 2016, 108).

Mladi u Hrvatskoj, prema načinu ponašanja, pokazuju brojne sličnosti s mladima razvijenih zapadnih zemalja. Model životnog stila podrazumijeva podrijetlo i socijalizaciju kao i iskustvo socijalnog svijeta. Strukturira se od strane društva, a povezan je s promjenama u vremenu i prostoru prilikom čega se u suvremenim društvima, putem životnih stilova, nadziru procesi individualizacije, pluralizacije i skepticizma što je odlika današnjih mladih

(Mlinarević i dr., 2007, 83). Mladi rijetko organiziraju zabavu i korisno troše slobodno vrijeme, a sve češće preferiraju sadržaje nametnute od strane industrije zabave. Umjesto iskazivanja kreativnosti i aktivnosti, mladi pasivno sudjeluju u nametnutim aktivnostima te bivaju manipulirani od strane medija (Mlinarević i dr., 2007, 83/84).

Kultura mladih i njihov način provođenja slobodnog vremena pomažu u otkrivanju njihovog sveopćeg funkcioniranja te što misle, vrednuju, i osjećaju što se može pročitati iz njihovog načina izražavanja, glazbenog i modnog ukusa, trenda koji prate (Leburić i Tomić-Koludrović prema Mlinarević i dr., 2007, 85). Mladi sve manje sudjeluju u organiziranju svog slobodnog vremena i zabave, te sve više prakticiraju sadržaje organizirane od strane profesionalaca koje ne traže njihov osobni angažman. Zbog sve većeg utjecaja medija koji također više ne pokušavaju iskazati kreativnost i aktivno sudjelovanje, već postaju potrošačka industrija kojoj je u cilju da mlade pretvori u neaktivne sudionike (Bašić prema Mlinarević, 2007, 85). U mladima se očituju utjecaji svih institucija koji su sudjelovali ili još uvijek sudjeluju u kreiranju njihovog identiteta. Kroz definiranje, individualizaciju i integraciju mladi shvaćaju primarne svjetonazore i kreiraju svoje ponašanje. U promatranju mladih važno je uzeti u obzir njihova etična i kulturna shvaćanja koja oblikuju njihovo iskustvo, način i shvaćanje života (Mlinarević, 2007, 86).

Svakodnevnom analizom trendova u društvu lako se uočava prevladavanje etičkog relativizma, pluralizam vrednota, subjektivizam i konzumerizam, sloboda i autonomija bez odgovornosti, tolerancija koja graniči s relativizmom i indiferentizmom. Posljedice takvih perspektiva i praksi najznačajnije se odražavaju kroz ponašanje mlađih generacija (Mlinarević, 2007, 86). Slobodno vrijeme je kriterij bez kojeg mladi ne mogu voditi smislen život, te ono pomaže pojedincu da učinkovito funkcionira u svim drugim izazovima i zadacima kako bi ostvario životne ciljeve (Pepler i dr. prema Mlinarević, 2007, 86). Adolescencija i mladenaštvo su ključna razdoblja u životu u kojem spoznajemo presudne kompetencije za provođenje slobodnog vremena (Mlinarević, 2007, 86).

3. METODOLOŠKI I EMPIRIJSKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA

3.1. Metodološki aspekti istraživanja

Usprkos tome što se volontiranje smatra važnim za zajednicu te da igra veliku ulogu u rješavanju društvenih i osobnih problema, stvara zadovoljstvo i otvara razne mogućnosti, malen je broj ljudi uključenih u volontiranje. Vodeći se činjenicom da mladi čine najveći postotak volontera, poželjno je ponajprije njima pružiti priliku da kažu svoje stavove, izraze svoja mišljenja i ideje kako bi se volonterstvo što više raširilo među mlađim naraštajima te kako bi pridonijelo dobrobiti zajednice ali i samim volonterima podupirući njihov osobni razvoj (Matković i Bitunjac, 2019, 4). Vodeći se tom mišlju definirali smo predmet ovog istraživanja: Perspektive mladih o volontiranju u gradu u Splitu. Stoga nam je cilj bio:

- utvrditi stavove i mišljenja mladih Splitskana o volontiranju
- ispitati što bi mlade motiviralo na volontiranje

Definirani su i posebni ciljevi:

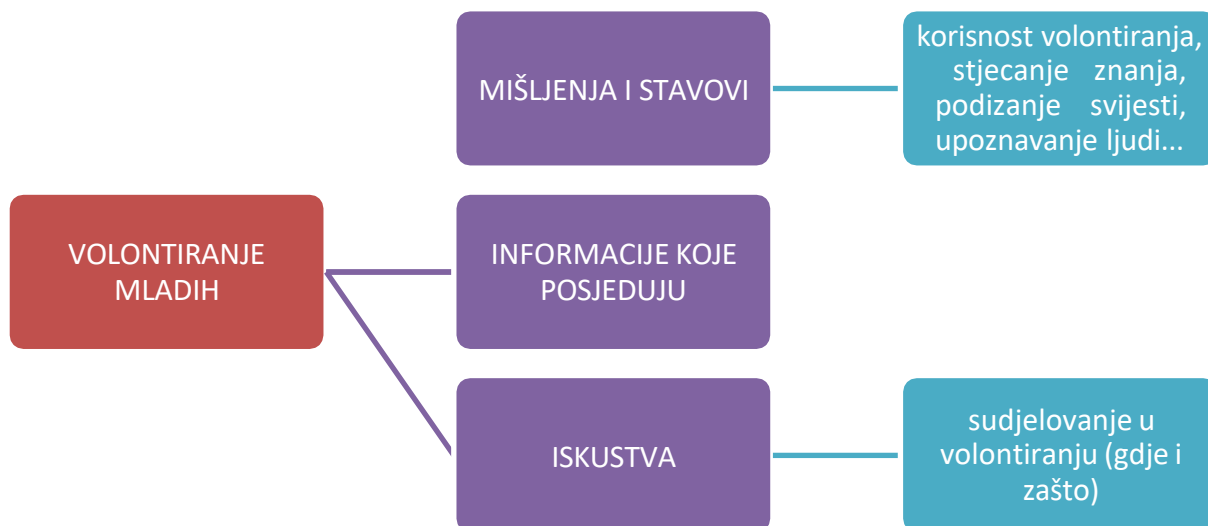
- ispitati mišljenje mladih o karakteristikama volontera i korisnosti volontiranja
- istražiti gdje mladi volontiraju
- istražiti načine na koje se mladi informiraju o volontiranju
- ispitati mišljenja mladih o motivaciji pri volontiranju koju može pružiti grad Split

Postavljeni ciljevi istraženi su *on-line* anketom. Istraživana populacija su bili mladi grada Splita od 18 do 29 godina. Slučajni istraživački uzorak uključio je 344 mladih u navedenoj dobnoj skupini. Metoda korištena u istraživanju je *on-line* anketa napravljena u *Google* obrascima. Anketa je provedena 2021. godine u rujnu te su ispitanici prikupljeni putem društvenih mreža i osobnih poznanstava. *Google* obrasci prikladni su za stvaranje upitnika te izradu proračunskih tablica za analizu i grafikona. Neke od prednosti *on-line* ankete su materijalna ušteda, mogućnost geografskog „pokrivanja“, pogodne su za automatsko učitavanje podataka u statističke programe i automatski pregled prikupljenih podataka. *On-line* ankete također imaju u svoje nedostatke koji se očituju u mogućnosti samoispune anketa te težem načinu kreiranja složenijih upitnika (Hine, 2008, 308/309).

Anketni upitnik sastojao se od 16 pitanja. Prvih sedam pitanja odnose se na strukturalna obilježja (dob, spol, mjesto stanovanja, stupanj obrazovanja...) sudionika istraživanja. Sljedećih devet pitanja ispituju stavove o volontiranju. Pitanja u upitniku složena su na temelju konceptualne sheme istraživanja (slika 1.) u kojoj vidimo prikaz glavnih

tema/podtema istraživanja i njihov međusobni odnos. Glavni koncepti, odnosno varijable, propitane su raznim indikatorima koji su vidljivi u operacionalnoj shemi istraživanja (tablica 1.).

Konceptualna shema istraživanja:

Slika 1) Konceptualna shema istraživanja

Tablica 1. Operacionalna shema istraživanja:

Perspektive mladih o volontiranju u gradu Splitu			
varijable	metodološka razina	pitanja u upitniku	Indikatori
STRUKTURALNA OBILJEŽJA	Individualna	1.-7.	<u>sociodemografski</u> : spol, dob, stupanj obrazovanja <u>socioekonomski</u> : radni status, mjesečni prihodi, stanovanje
INFORMACIJE O VOLONTIRANJU	Individualna	10., 13.	Informiranost o volontiranju (vrste, mogućnosti)
MIŠLJENJA I STAVOVI O VOLONTIRANJU	Grupna	11.12.,14.	korisnosti volontiranja zajednici; volontiranje kao način provođenja vremena; uloga volontiranja u dobivanju posla i utjecaj volontiranja na povećanje svijesti o problemima u zajednici
ISKUSTVO VOLONTIRANJA	Grupna	8.,9.,15.,16.	jesu li volontirali; gdje volontiraju; što ih motivira; s kim volontiraju

Prije početka istraživanja postavljene su 4 hipoteze, a to su (H1)iskustvo volontiranja (jesu li mladi volontirali ili ne) razlikovati će se s obzirom na radni status mladih, (H2) iskustvo volontiranja (jesu li mladi volontirali ili ne) razlikovati će se s obzirom na mjesečne prihode kućanstva, (H3) iskustvo volontiranja (jesu li volontirali ili ne) razlikovati će se s obzirom na spol ispitanika, (H4) mišljenje o doprinosu volontiranja ovisit će o iskustvu u volontiranju.

3.2. Interpretacija rezultata istraživanja

3.2.1. Strukturalna obilježja

U istraživanju o perspektivama mladih o volontiranju u gradu Splitu sudjelovalo je 344 sudionika pri čemu je bilo 229 (66,6%) žena i 115 (33,4%) muškaraca(vidi tablicu 1. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*). Broj sudionika u dobi od 18 do 21 godine iznosio je 99 (28,8%), 176 (51,2%) u dobi od 22 do 25 godina te u dobi od 26 do 29 bilo je 69 (20,1%) ispitanika(vidi tablicu 2. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*). Ispitujući završen stupanj obrazovanja vidljivo je kako su u najvećim distribucijama u istraživanju sudjelovali mladi sa završenim srednjoškolskim stupnjem obrazovanja (48%), zatim slijede mladi sa završenim preddiplomskim studijem koji iznose 32,3%, sa završenim diplomskim studijem sudjelovalo je 13,7% mladih, a višu školu završilo je 3,5% ispitanika. U najmanjim distribucijama je sudionika sa završenom osnovnom školom (2%) te postdiplomskim studijem (0,6%) (vidi tablicu 3. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*).

Analiza radnog statusa sudionika je pokazala raznovrsne rezultate. U najvećim distribucijama pronalazimo sudionike koji studiraju i povremeno obavljaju studentske poslove (29,7%) te one koji ne rade, ali studiraju (17,4%). Gotovo je jednak broj onih koji studiraju i redovito obavljaju studentske poslove (15,1%) i onih koji su zaposleni na neodređeno (14,8%). Zaposlenih na određeno je 12,2% te je 9,6% onih koji ne rade. U najmanjim distribucijama su mladi koji ne studiraju (1,2%) (vidi tablicu 4. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*). Prvom hipotezom [**H1**] ispitalo se hoće li iskustvo u volontiranja (jesu li mladi volontirali ili ne) razlikovati s obzirom na radni status sudionika. Korišten je hi-kvadrat test kojim nije pronađena postojeća statistički značajna razlika između radnog statusa i jesu li sudionici istraživanja volontirali ($X^2= 4,650$, $df=6$, $p=,589$).

Prikaz 1. ispitanici s obzirom na radni status i volontiranje

Radni status * jesu li volontirali krostabulacija

		jesu li volontirali		ukupno
		ne	da	
radni status	ne radim	10	23	33
	ne studiram	1	3	4
	ne radim, ali studiram	20	40	60
	studiram i povremeno obavljam studentske poslove	38	64	102
	studiram i redovito obavljam studentske poslove	15	37	52
	zaposlen na određeno	20	22	42
	zaposlen na ne određeno	17	34	51
	ukupno	121	223	344

S obzirom na osobne mjesečne prihode sudionika, više od polovine sudionika (56,7%) ima do 3000 kn a 27% ih ima od 3001 kn do 6000 kn. Osobne mjesečne prihode od 6001 kn do 9000 kn ima 11,7%, dok 4,7% sudionika ima 9001 kn i više (vidi tablicu 5. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*).

Odgovori sudionika o mjesečnim prihodima kućanstva gotovo su ravnomjerno raspoređeni po kategorijama pri čemu uočavamo kako ih 22,1% ima prihode kućanstva između 12 001 kn i 16 000 kn. Zatim 19,8% sudionika navodi prihode od 9001 kn do 12 000 kn, a njih 18% ima prihode od 6001 kn do 9000 kn. Prihode od 19 001 kn i više navodi 15,1% sudionika te prihode do 6000 kn 13,1% sudionika. U najmanjim distribucijama pronalazimo one čiji su mjesečni prihodi kućanstva između 16 001 kn i 19 000kn (vidi tablicu 6. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*). Drugom hipotezom [H2] ispitano je hoće li se iskustvo volontiranja (jesu li mladi volontirali ili ne) razlikovati s obzirom na mjesečne prihode kućanstva. Korišten je hi-kvadrat test te nije pronađena statistički značajna razlika između mjesečnih kućnih prihoda i iskustva u volontiranju (jesu li mladi volontirali ili ne) ($X^2= 7,2670$, $df=5$, $p=,202$).

Prikaz 2. Iskustvo u volontiranju sukladno mjesečnim prihodima kućanstva

kućni prihod mj * jesu li volontirali krostabulacija

		jesu li volontirali		ukupno
		ne	da	
kućni prihod mj.	do 6000 kn	18	27	45
	6001 kn - 9000 kn	22	40	62
	9001 kn - 12 000	19	49	68
	12 001 kn - 16 0000	25	51	76
	16 001 - 19 000 kn	21	20	41
	19 001 i vise	16	36	52
ukupno		121	223	344

Na pitanje s kim stanuju dobiveni su rezultati kako više od polovine sudionika istraživanja živi s roditeljima (61,9%) dok ostali u manjim distribucijama žive s partnerom/-icom (16,6%), s cimerom/-icom (9%), sami/-a (7,8%) ili s članom obitelji (bratom/sestrom/rođakom...) (4,7%) (vidi tablicu 7. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*).

3.2.2. Informacije o volontiranju

Na pitanje o tome na koji način se informiraju o volontiranju, u najvećim distribucijama sudionici su oni koji se informiraju preko društvenih mreža (41,9%) te potom nailazimo na sudionike koji se uopće ne informiraju o volontiranju (30,2%). Gotovo je jednak broj onih koji se informiraju preko škole/fakulteta (25,6%) i preko medija (24,7%). Direktnim kontaktom organizacije za koju žele volontirati informira se 21,8% sudionika. Manje ih se informira putem volonterskog centra (8,4%), dok se u najmanjim distribucijama informiraju putem poslodavca (3,5%) (vidi tablicu 10. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*)

3.2.3. Mišljenja i stavovi o volontiranju

Pri upitu o tvrdnjama koje se odnose na karakteristike volontera, sudionici su se u najvećim distribucijama (83,4%) složili da volonteri mogu pomoći u rješavanju problema lokalne zajednice. Više od polovine sudionika (58,7%) smatra da su volonteri zadovoljniji sobom od osoba koje ne volontiraju dok gotovo polovina sudionika (49,4%) smatra kako

volonteri nisu nužno visokoobrazovane osobe (tek šestina sudionika smatra kako su volonteri visokoobrazovani). Odgovor na pitanje jesu li volonteri isključivo nesebične osobe pruža gotovo jednak broj sudionika koji su odgovorili da se slažu s navedenom tvrdnjom (38,9%), ne slažu (32,6%) i nit se slažu niti ne slažu (28,5%). Gotovo polovina sudionika smatra kako su volonteri češće ekstroverti nego introverti (44,5%)¹ (vidi tablicu 11. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*). Sljedećom hipotezom [H3] propitali smo hoće li se iskustvo volontiranja (jesu li volontirali ili ne) razlikovati s obzirom na spol ispitanika. Korišten je hi-kvadrat test koji je pokazao kako nema statistički značajnih razlika između muškaraca i žena u odnosu na to jesu li volontirali ili nisu ($X^2=0,722$, $df=1$, $p=0,396$).

Prikaz 3. Iskustvo u volontiranju sukladno spolu

spol * jesu li volontirali – krostabulacija

		jesu li volontirali		ukupno
		ne	da	
spol	muško	44	71	115
	žensko	77	152	229
ukupno		121	223	344

U istraživanju su se također ispitivala mišljenja sudionika o volonterskom doprinosu. Većina sudionika složila se kako volontiranje pridonosi stjecanju novih znanja (90,7%), upoznavanju novih ljudi (94,7%), podizanju svijesti o problemima u zajednici (90,40%) te osobnom rastu (87,2%). U nešto manjim distribucijama, ali i dalje više od polovine sudionika (64%), smatra kako volontiranje pridonosi i rješavanju osobnih problema (vidi tablicu 12. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*). Četvrtom hipotezom [H4] ispitano je hoće li mišljenje o doprinosu volontiranja ovisiti o iskustvu u volontiranju (jesu li mladi volontirali ili ne). Korišten je Kruskal Wallis test za neparametrijske uzorke, te je uočena statistička značajnost u odnosu na varijablu da volontiranje doprinosi stjecanju novih znanja s obzirom

¹ Pri navedenom pitanju bili su ponuđeni odgovori „uopće se ne slažem“, „donekle se ne slažem“, „niti se slažem niti se ne slažem“, „donekle se slažem“ i „u potpunosti se slažem“. Zbog adekvatnije interpretacije rezultata odgovori na pitanja „uopće se ne slažem“ i „donekle se ne slažem“ zbrojeni su kao jedan odgovor „ne slažem se“. Jednako tomu su interpretirani i odgovori „donekle se slažem“ i „u potpunosti se slažem“ kao odgovor „slažem se“.

na to jesu li volontirali (95% onih koji jesu u odnosu na 83% onih koji nisu volontirali) te time odbacujemo nultu hipotezu da je distribucija stjecanja novih znanja jednaka duž kategorije jesu li volontirali ($p=,005$). Također uočena je statistička značajnost na nivou $p=,001$ za varijable da volontiranje pridonosi osobnom rastu i jesu li volontirali. Oni koji su volontirali u značajnoj većoj mjeri procjenjuju da volontiranje doprinosi osobnom rastu (93% u odnosu na 77% sudionika procjenjuje navedeno). Ostale testirane varijable: volontiranje pridonosi upoznavanju novih ljudi ($p=,896$), rješavanju osobnih problema ($p=,059$) i podizanju svijesti o problemima u zajednici ($p=,210$) ne pokazuju statističku značajnost čime zadržavamo nultu hipotezu da su navedene varijable jednake na varijablu jesu li volontirali ili ne.

Prikaz 4. Iskustvo u volontiranju sukladno tome da volontiranje doprinosi stjecanju novih znanja

Stjecanje novih znanja*iskustvo – krostabulacija

		jesu li volontirali		ukupno
		ne	da	
stjecanju novih znanja	ne	3	2	5
	da	100	212	312
	ne mogu procijeniti	18	9	27
ukupno		121	223	344

Prikaz 5. Iskustvo u volontiranju sukladno tome da volontiranje doprinosi osobnom rastu

Osobni rast*iskustvo u volontiranju

		jesu li volontirali		ukupno
		ne	da	
osobnom rastu	ne	4	4	8
	da	93	207	300
	ne mogu procijeniti	24	12	36
ukupno		121	223	344

Većina sudionika (90,4%) istraživanja smatra kako mediji nedovoljno izvještavaju o volontiranju i volonterskim aktivnostima, dok mali postotak sudionika (9,6%) smatra kako

mediji dovoljno izvještavaju o volontiranju i volonterskim aktivnostima. Također, većina sudionika (95,1%) smatra kako je volonterski rad koristan za zajednicu, dok u malom postotku (4,4%) ne znaju odgovor na navedeno pitanje te (0,6%) ne smatra volonterski rad korisnim za zajednicu (vidi tablicu 13. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*).

3.2.4. Iskustvo volontiranja

Više od polovine sudionika istraživanja iskusilo se u ulozi volontera (64,8%), dok ostali nisu nikada volontirali (35,2%)(vidi tablicu 8. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*). Unutar udruga volontiralo je 43,6% sudionika, a 17,7% volontiralo unutar javnih ustanova (knjižnice, škole, centri za odgoj i obrazovanje, muzeji i sl.). Njih 10,8% sudionika volontiralo je u vjerskim zajednicama, a nekolicina sudionika (6,1%) u političkim strankama. Određen broj sudionika, njih 15,7%, volontiralo je negdje drugdje (tj. izvan navedenih institucija) (vidi tablicu 9. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*).

Sudionici su pri pitanju što bi ih motiviralo na volontiranje mogli odabrati više odgovora istodobno: ništa me ne bi motiviralo, zagarantirana prednost pri zapošljavanju zbog volonterskog iskustva, veće vrednovanje vještina stečenih volontiranjem, certifikati, potvrde ili preporuke zbog volonterske aktivnosti te pokrivanje troškova (prijevoz i sl.). U pitanjima vezanim za motivaciju odgovora u najvišim distribucijama (61,3%) pronalazi se odgovor vrednovanje vještina stečenih kao volonter, nešto manje motivirala bi zagarantirana prednost pri zapošljavanju zbog volonterskog iskustva (43,3%) te certifikati, potvrde ili preporuke zbog volonterske aktivnosti (41,3%). Pokrivanje troškova (prijevoza i sl.) motiviralo bi u 21,5% sudionika, dok 10,8% sudionika ništa ne bi motiviralo na volontiranje (vidi tablicu 15. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*).

Pri razmatranju kako bi grad Split mogao potaknuti mlade da se uključe u volonterske aktivnosti također se moglo odabrati više mogućnosti: veća promidžba volonterskih aktivnosti u medijima, organizirana predavanja koja bi promicala volontiranje u obrazovno-odgojnim ustanovama, uvođenje sadržaja o volontiranju i poticanju na volontiranje u školama, veća i obuhvatnija ponuda volonterskih poslova, stipendije zbog učestalog volontiranja, te osigurane pokazne karte. U najvišim distribucijama (67,8%) smatra se kako bi veća promidžba u medijima motivirala mlade da se uključe u volonterske aktivnosti. Uvođenje sadržaja o volontiranju i poticanje na volontiranje u školama više od polovine (57,6%) sudionika smatra korisnim načinom za motiviranje mladih na volontiranje u gradu Splitu. Nešto manje od polovine sudionika smatra kako bi se stipendijama zbog učestalog volontiranja (46,8%),

većom i obuhvatnijom ponudom volonterskih poslova (45,3%), organiziranim predavanjima koja bi promicala volontiranje u obrazovno-odgojnim ustanovama (41%) te osiguranim pokaznim kartama (36,6%) moglo potaknuti mlade da se više uključe u volonterske aktivnosti u gradu Splitu (vidi tablicu 16. u *Tablični i grafički prilozi empirijskih podataka*).

4. ZAKLJUČAK

Volontiranje je dobrovoljni rad pojedinca koji pridonosi osobnom rastu i razvoju socijalnih vještina. Pri tome je važna uloga društvenog i socijalnog kapitala budući da će pojedinac pri volontiranju biti njima vođen, ali ih ujedno i razvijati kroz volonterske aktivnosti. Volonterstvom se budi empatija i humanost ponukana različitim motivima koji mogu biti društvene prirode, resursni ili pak u obliku stvaranja društvenih odnosa. Pojedinci volontiraju kako bi izgradili sami sebe, upoznali druge, uskladili se s okolinom te ponajprije zbog potrebe da pomognu drugima.

Mlade kao specifičnu dobnu skupinu zanimljivo je promatrati zbog različitih načina provođenja slobodnog vremena u koje ulazi i volontiranje. Volontiranje kao svojevolumnu aktivnost mladi biraju kako bi nadopunili svoje životopise i stekli razne vještine. Međutim, u globaliziranom svijetu mladi sve više preferiraju različite aktivnosti nametnute od strane industrije zabave, pasivno sudjeluju izmanipulirani raznim autoritetima. Stoga brojni mladi nemaju uvid u korisnost volontiranja kao aktivnosti u slobodnom vremenu, a ono kao takvo nedovoljno je promovirano u medijima.

Istraživanjem se nastojalo istražiti stavove mladih o volontiranju i volonterima u gradu Splitu, te što bi ih dodatno moglo potaknuti na volontiranje. U istraživanju je sudjelovalo 344 ispitanika u dobi od 18 do 29 godina. *On-line* anketa postavljena je u *Google* obrascima te se sastojala od 16 pitanja u upitniku kojima su propitani stavovi, aktivnosti i motivacija mladih u volontiranju.

U istraživanju je sudjelovalo 115 muškaraca i 229 žena. Među sudionicima istraživanja u najvećim distribucijama ih je bilo sa završenom srednjom školom, te ih najviše studira i povremeno obavlja studentske poslove. Više od polovine sudionika živi s roditeljima, te imaju osobne mjesečne prihode do 3000 kuna. Odgovori sudionika o mjesečnim prihodima kućanstva gotovo su ravnomjerno raspoređeni po kategorijama.

Ispitanici se uglavnom o volontiranju informiraju preko društvenih mreža, dok se u najmanjim distribucijama informiraju o volontiranju u tvrtki u kojoj rade. Većina sudionika složna je u tvrdnji da volonteri mogu pomoći pri rješavanju problema lokalne zajednice. Gotovo polovina sudionika smatra da su volonteri češće ekstroverti nego introverti te da su volonteri zadovoljniji sobom od osoba koje ne volontiraju. Većina sudionika smatra da volontiranje doprinosi upoznavanju novih ljudi, osobnom rastu te stjecanju novih znanja.

Također se slažu da mediji nedovoljno izvještavaju o volontiranju i volonterskim aktivnostima i da je volonterski rad koristan za zajednicu.

Istraživanje je pokazalo da su više od polovine sudionika bili volonteri, a u najviše su volontirali u udrugama. Ispitanici su istaknuli veće vrednovanje vještina koje su stečene dok su bili volonteri te prednosti pri zapošljavanju zbog volonterskog iskustva kao najznačajnije motivacije za volontiranje. Vezano za aktivnosti koje bi grad Split mogao napraviti kako bi se mlade što više uključili u volonterske aktivnosti ispitanici ističu aktivnosti bolje promidžbe volontiranja u medijima, uvođenje sadržaja o volontiranju i poticanje volontiranja u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Rad čini čovjeka i razlikuje ga od drugih živih bića, a volonterski rad – rad *pro bono* – uzdiže ga na toj imaginarnoj piramidi oplemenjujući ga altruizmom, humanošću, požrtvovnošću, empatijom, brižnošću i dobrohotnošću. Samozatajna čovječnost koju kroz volontiranje možemo prigrliti kao životni stil od najranije dobi, jednostavan je, a ujedno najuzvišeniji oblik nesebičnog djelovanja i davanja. Riječ je o životnom izboru kojim pojedinac čini svijet boljim mjestom, oblikujući sebe u bolju verziju. Kako volontiranje često iz dodatne aktivnosti prerasta u životnu naviku, ona postaje globalna energija koja pomiče granice, ruši zidove i vraća nadu čovječanstvu.

5. LITERATURA:

1. Čulum, B. (2008). **Zašto i Kako Vrednovati Volontiranje?** Zagreb: Ministarstvo Obitelji, Branitelja i Međugeneracijske Solidarnosti.
2. Gaskin, K. (2004). **Young People, Volunteering and Civic Service: A review of the literature.** London: Institute for Volunteering Research.
3. Glavinić, J.; Najev Čačija, Lj. (2018). Marketinške aktivnosti neprofitnih organizacija u funkciji motivacije mladih na volontiranje. **Oeconomica Jadertina**, 8(2):0-21.
4. Hine, C. (2008). The Internet and the Research Methods. U: Gilbert, N. (ur.) **Researching Social Life.** 3rded. London, Thousand Oaks, New Delhi, Singapore: SAGE. Str.304-321.
5. Ignjatović, S.; Tomanović, S. (2011). Socijalni kapital i prostor. **Sociologija i prostor.** 49(3(191)):269-286.
6. Kotlar, V.; Bašić, S. (2010). Uloga odgojno-obrazovnih ustanova u razvoju volonterstva u Hrvatskoj. **Acta Iadertina.**7(1):21-38.
7. Kotlar, V.; Milanja, I.; Jakšić, K.; Bionda, M. (2016). Stavovi o volontiranju i vrednovanju volonterskog rada studenata sveučilišta u Zadru. **Magistra Iadertina.** 11(1):105-130.
8. Juzbašić, M.; Vukasović, H.; Lupić, T. (2015). Osobine ličnosti i motivi za volontiranje. **Psihologijske teme.** 24(2):279-304.
9. Leburčić, A.; Reić, A.; Bandalović, G. (2008). **Volonterstvo mladih kao bijeg u stvarnost: akcijsko istraživanje.** Split, Redak.
10. Ledić, J. (2007). **Zašto (ne) volontiramo? – Stavovi javnosti o volonterstvu.** AED: Zagreb.
11. Matković, A.; Bitunjac, A. (2019). **Volontiranje mladih na području Splita: stavovi, iskustva i preporuke.** Udruga „MI“ - Volonterski centar Split. Split.
12. Miliša, Z. (2008). Odnos mladih prema volontiranju, radu i slobodnom vremenu. **Diacovensia**, 16(1-2):93-115.
13. Miljković, D.; Jurčec, L. (2015). Povezanost pristupa sreći, motiva za volontiranje i subjektivne dobrobiti volontera. **Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju**,156(1-2):115-129.

14. Mlinarević, V.; Miliša, Z.; Proroković, A. (2007). Slobodno vrijeme mladih u procesima modernizacije – usporedba slavonskih gradova i Zadra. **Pedagogijska istraživanja**, 4(1):81-97.
15. Paić, Ž. (1995). Kulturni kapital, habitus i racionalni izbor (O nemogućnosti artikulacije „trećega puta“). **Revija za sociologiju**, 26(3-4):169-176.
16. Perić, D. (2010). Volontiranjem u svijet rada. U: Bužinić, E. (ur.) **Mladi i društvo: pitanje identiteta. Bilten studija o mladima za mlade**. Čakovec: Mreža mladih Hrvatske. Str. 80-87.
17. Pološki Vokić, N.; Marić, I.; Horvat, G. (2013). Motivacija za volontiranje - jesu li motivi za volontiranje povezani sa spolom, ličnosti i područjem studiranja? **Revija za socijalnu politiku**, 20(3):225-252.
18. Prouteau, L.; Wolff, F. C. (2008) On the Relational Motive for Volunteer Work. **Journal of Economic Psychology**, 29(3):314-335.
19. Russo, A.; Jerončić, R.; Raguž, Ž.; Milić, R. (2007). **Volontiranje: Ključ uspjeha u svijetu rada**. Split, Udruga Split Zdravi grad.
20. Thoits, P.A.; Hewitt, L.N. (2001). Volunteer Work and Well-being. **Journal of Health and Social Behavior**, 42(2):115-131.
21. Wilson, J.; Musick, M. (1997). Who cares? Toward a Nintegrated Theory of Volunteer Work. **American Sociological Review**, 62(5):694-713.
22. Skočić Mihić, S.; Lončarić, D.; Rudelić, A. (2011). Volontiranje studenata s djecom i mladima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama. **Ljetopis socijalnog rada**, 18(3):579-600.
23. Žitnik, E.; Barbarić, Đ.; Milinković, D.; Ivelja, N. (2007). **Volontiranje, stavovi i praksa – rezultati istraživanja**. Split: Udruga Mi, Udruga Most.
24. Žužić, A. (2010). Uloga sveučilišta u obrazovanju društveno odgovornih i aktivnih građana. U Bužinić, E. (ur.) **Mladi i društvo-pitanje identiteta, Bilten studija o mladima za mlade**. Čakovec: Mreža mladih Hrvatske. Str.72-79.

6. METODOLOŠKA I EMPIRIJSKA ARHIVA

6.1. Upitnik

Poštovani/a,

u svrhu izrade završnog rada na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta u Splitu istražujem aspekte volontiranja mladih u gradu Splitu. Sudjelovanje u istraživanju je anonimno. Upitnik je namijenjen osobama u dobi od 18 do 29 godina. Molim Vas da odgovarate iskreno kako bi rezultati bili što vjerodostojniji. Unaprijed zahvaljujem na suradnji.

1. Spol:

1. Muški
2. Ženski

6. zaposlen/-a sam na određeno

7. zaposlen/-a sam na ne određeno

2. Dob:

1. 18-21
2. 22-25
3. 26-29

5. Osobni mjesečni prihodi:

1. do 3000 kn
2. 3001 kn – 6000 kn
3. 6001 kn – 9000 kn
4. 9001 kn i više

3. Završen stupanj obrazovanja:

1. osnovna škola
2. srednja škola
3. viša škola
4. preddiplomski studij
5. diplomski studij
6. postdiplomski studij

6. Mjesečni prihodi kućanstva:

1. do 6 000 kn
2. 6001 kn – 9000 kn
3. 9001 kn – 12 000 kn
4. 12 001 kn – 16 000 kn
5. 16 001 kn – 19 000 k
6. 19 001 kn i više

4. Radni status:

1. ne radim
2. ne studiram
3. ne radim, ali studiram
4. studiram i povremeno obavljam studentske poslove
5. studiram i redovito obavljam studentske poslove

7. Stanujem:

1. s roditeljima
2. s partnerom/-icom
3. sa članom obitelji
(bratom/sestrom/rođakom...)
4. sa cimerom/-icom (studentski dom, privatni stan...)
5. sam/-a

8. Jeste li ikada volontirali?

1. Da
2. Ne

9. Ukoliko jeste, gdje ste volontirali?

1. zaklada
2. udruga
3. javne ustanove (knjižnice, škole, centri za odgoj i obrazovanje, muzeji i sl.)
4. vjerske zajednice
5. političke stranke

6. negdje drugdje
7. nisam volontirao

10. Na koji način se najčešće informirate o volontiranju?

1. ne informiram se
2. preko škole/fakulteta
3. preko medija/interneta
4. preko društvenih mreža
5. putem poslodavca
6. putem volonterskog centra
7. direktnim kontaktom organizacije za koju sam htio/htjela volontirati

11. Na skali označite koliko se slažete sa sljedećim tvrdnjama:

	Uopće se ne slažem (1)	Donekle se slažem (2)	Niti se slažem niti se ne slažem (3)	Donekle se slažem (4)	U potpunosti se slažem (5)
1. volonteri su zadovoljniji sobom od osoba koje ne volontiraju					
2. volonteri su isključivo ne sebične osobe					
3. volonteri mogu pomoći u rješavanju problema lokalne zajednice					
4. volonteri su najčešće visoko obrazovane osobe					
5. volonteri su češće ekstraverti nego introverti					

12. Na skali označite koliko se slažete sa sljedećim tvrdnjama. Volontiranje pridonosi:	Da	ne	ne mogu procijeniti
1. stjecanju novih znanja			
2. rješavanju nekih osobnih problema			
3. upoznavanju novih ljudi			
4. podizanju svijesti o problemima u zajednici			
5. osobnom rastu			

13. Smatrate li da mediji dovoljno izvještavaju o volontiranju i volonterskim aktivnostima?

1. da
2. ne

14. Smatrate li da je volonterski rad koristan za zajednicu?

1. da, vrlo koristan
2. ne, nije koristan
3. ne znam

15. Što bi Vas motiviralo na volontiranje?

1. ništa me ne bi motiviralo
2. zagarantirana prednost pri zapošljavanju zbog volonterskog iskustva
3. veća vrednovanje vještina stečenih volontiranjem
4. certifikati, potvrde ili preporuke zbog volonterske aktivnosti
5. pokrivanje troškova (prijevoz i sl.)

16. Na koji način bi grad Split mogao potaknuti mlade da se više uključuju u volonterske aktivnosti?

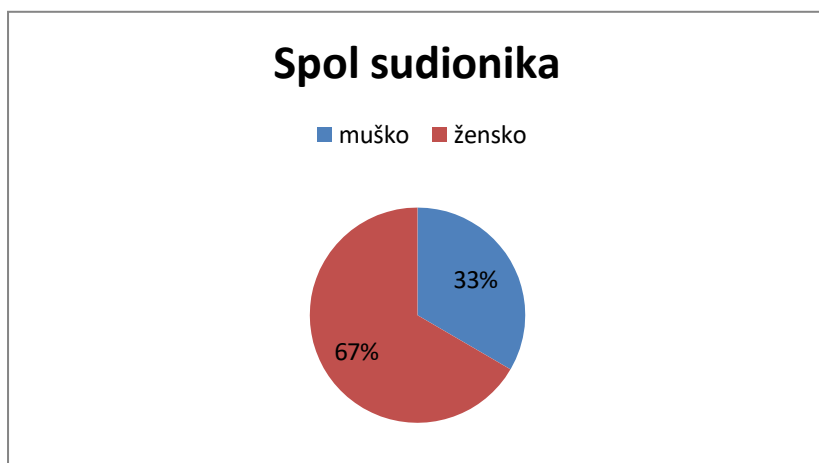
1. većom promidžba volonterskih aktivnosti u medijima
2. organiziranim predavanjima koja bi promicala volontiranje u obrazovno-odgojnim ustanovama
3. uvođenjem sadržaja o volontiranju i poticanju na volontiranje u školama
4. većom i obuhvatnijom ponuda volonterskih poslova
5. stipendije zbog učestalog volontiranje
6. osigurane pokazne karte

6.2. Tablični i grafički prikazi

Tablični prikaz 1. *Spol sudionika*

	F	%
Muški	115	33,4
Ženski	229	66,6
Ukupno	344	100,0

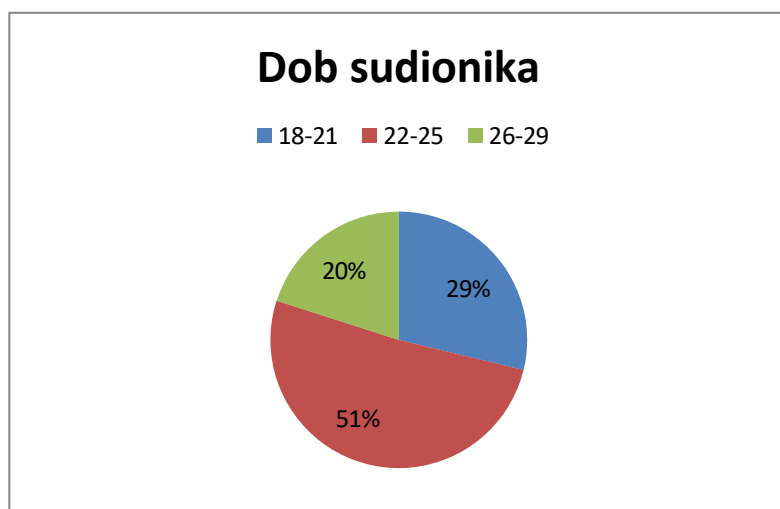
Grafički prikaz 1. *Spol sudionika*

Tablični prikaz 2. *Dob sudionika*

	f	%
18-21	99	28,8
22-25	176	51,1
26-29	69	20,1
Ukupno	344	100,0

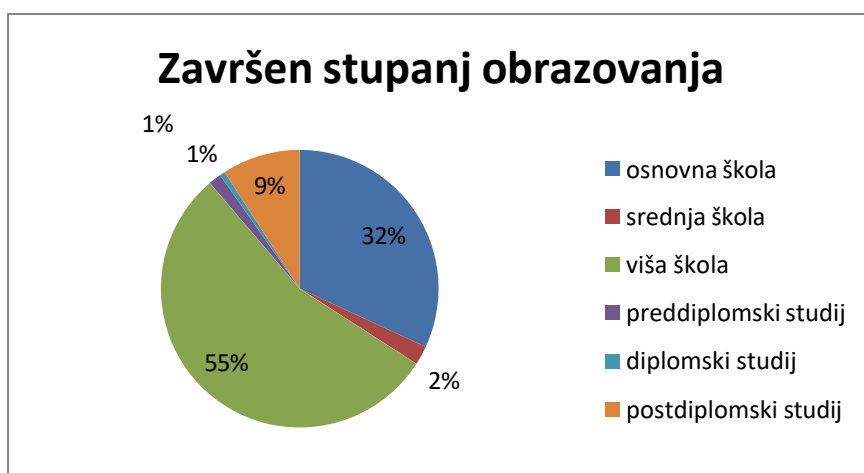
Grafički prikaz 2. *Dob sudionika*

Tablični prikaz 3. *Završen stupanj obrazovanja sudionika*

	f	%
osnovna škola	7	2,0
srednja škola	165	48,0
viša škola	12	3,5
preddiplomski studij	111	32,3
diplomski studij	47	13,7
postdiplomski studij	2	0,5
ukupno	344	100,0

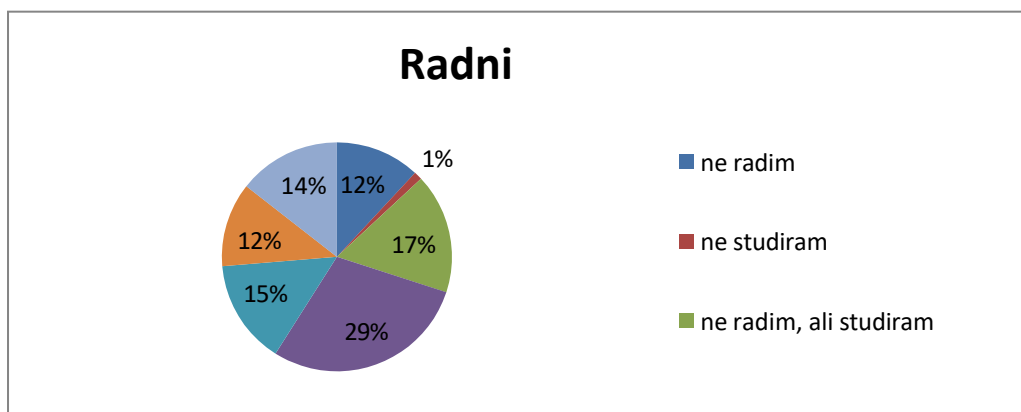
Grafički prikaz 3. *Završen stupanj obrazovanja sudionika*

Tablični prikaz 4. *Radni status sudionika*

	f	%
ne radim	33	9,6
ne studiram	4	1,2
ne radim, ali studiram	60	17,4
studiram i povremeno obavljam studentske poslove	102	29,7
studiram i redovito obavljam studentske poslove	52	15,1
zaposlen/-a sam na određeno	42	12,2
zaposlen/-a sam na ne određeno	51	14,8
ukupno	344	100,0

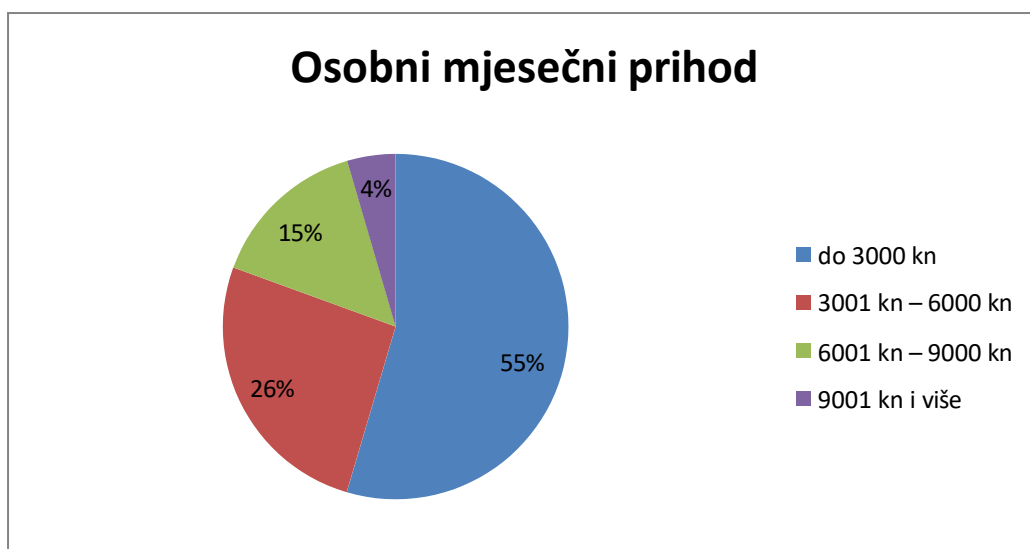
Grafički prikaz 4. *Radni status*

Tablični prikaz 5. *Osobni mjesečni prihodi sudionika*

	f	%
do 3000 kn	195	56,7
3001 kn - 6000 kn	93	27,0
6001 kn - 9000 kn	40	11,6
9001 kn i više	16	4,7
ukupno	344	100,0

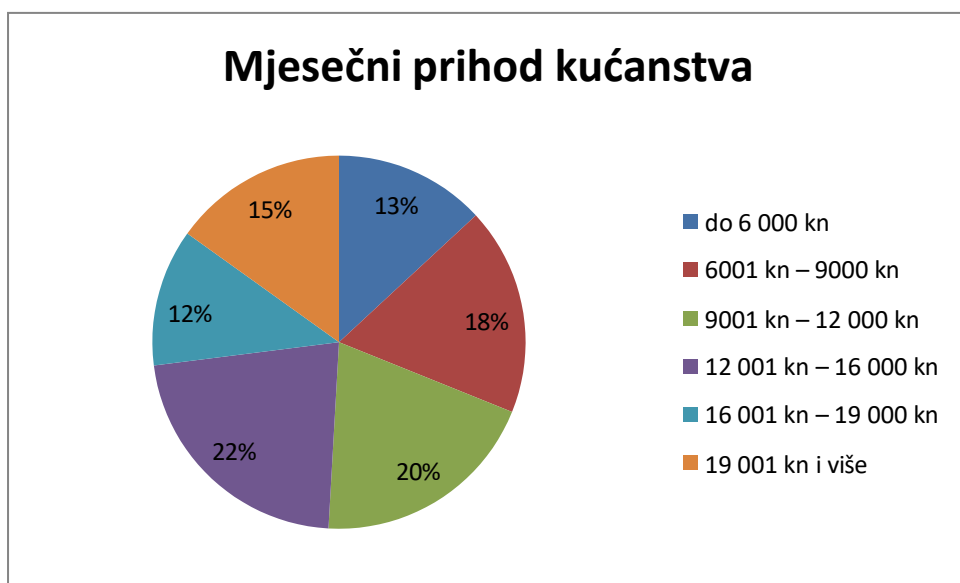
Grafički prikaz 5. *Osobni mjesečni prihodi sudionika*

Tablični prikaz 6. *Mjesečni prihodi kućanstva sudionika*

	f	%
do 6000 kn	45	13,1
6001 kn – 9000 kn	62	18,0
9001 kn - 12 000 kn	68	19,8
12 001 kn - 16 000 kn	76	22,1
16 001 kn - 19 000 kn	41	11,9
19 001 kn i više	52	15,1
ukupno	344	100,0

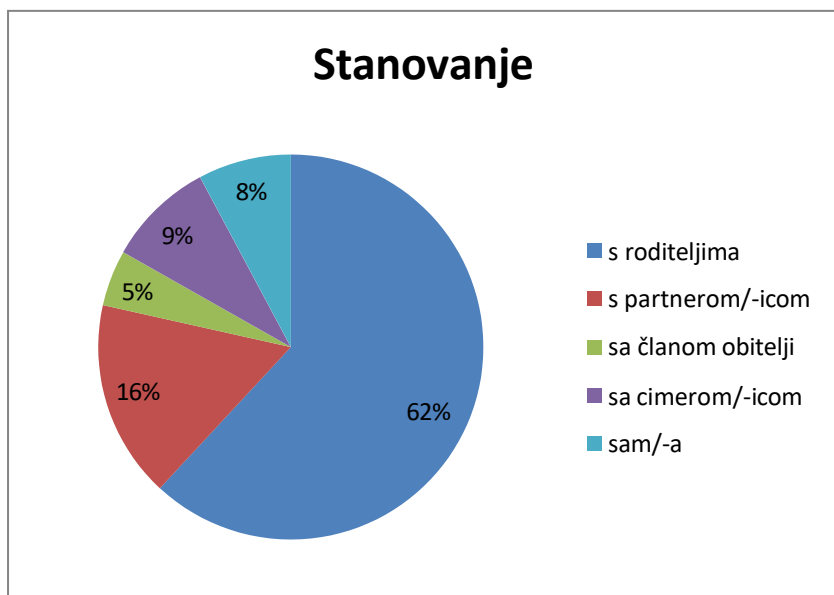
Grafički prikaz 6. *Mjesečni prihodi kućanstva sudionika*

Tablični prikaz 7. *Stanovanje*

	f	%
s roditeljima	213	61,9
s partnerom/-icom	57	16,6
sa članom obitelji (bratom/sestrom/rođakom...)	16	4,7
sa cimerom/-icom (studentski dom, privatni stan...)	31	9,0
sam/-a	27	7,8
ukupno	344	100,0

Grafički prikaz 7. Stanovanje

Tablični prikaz 8. *Volontersko iskustvo*

	ne		Da		ukupno	
	f	%	f	%	f	%
Jeste li ikada volontirali	121	35,2	223	64,8	344	100,0

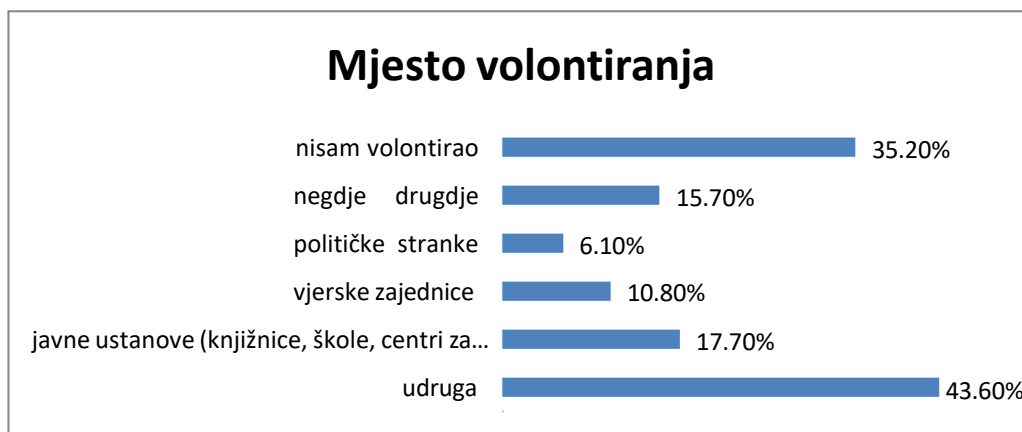
Grafički prikaz 8. *Volontersko iskustvo*

Tablični prikaz 9. *Mjesto volontiranja*

	f	%
Udruga	150	43,6
javne ustanove (knjižnice, škole, centri za odgoj i obrazovanje, muzeji i sl.)	61	17,7
vjerske zajednice	37	10,8
političke stranke	21	6,1
negdje drugdje	54	15,7
nisam volontirao	121	35,2

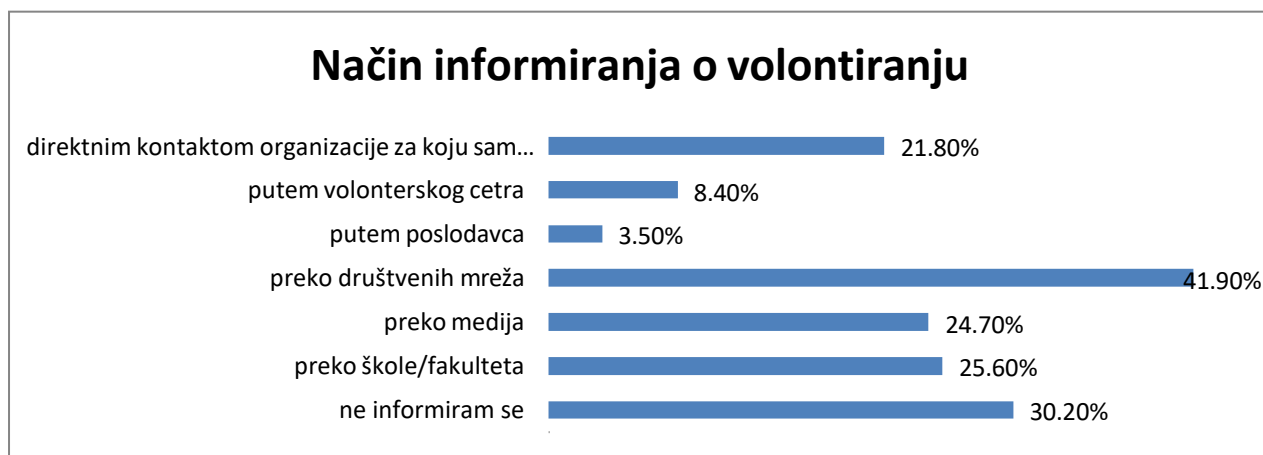
Grafički prikaz 9. *Mjesto volontiranja*

Tablični prikaz 10. *Načini informiranja o volontiranju*

Na koji način se najčešće informirate o volontiranju?	f	%
ne informiram se	104	30,2
preko škole/fakulteta	88	25,6
preko medija/interneta	85	24,7
preko društvenih mreža	144	41,9
putem poslodavca	12	3,5
putem volonterskog centra	29	8,4
direktnim kontaktom organizacije za koju sam htio/htjela volontirati	75	21,8

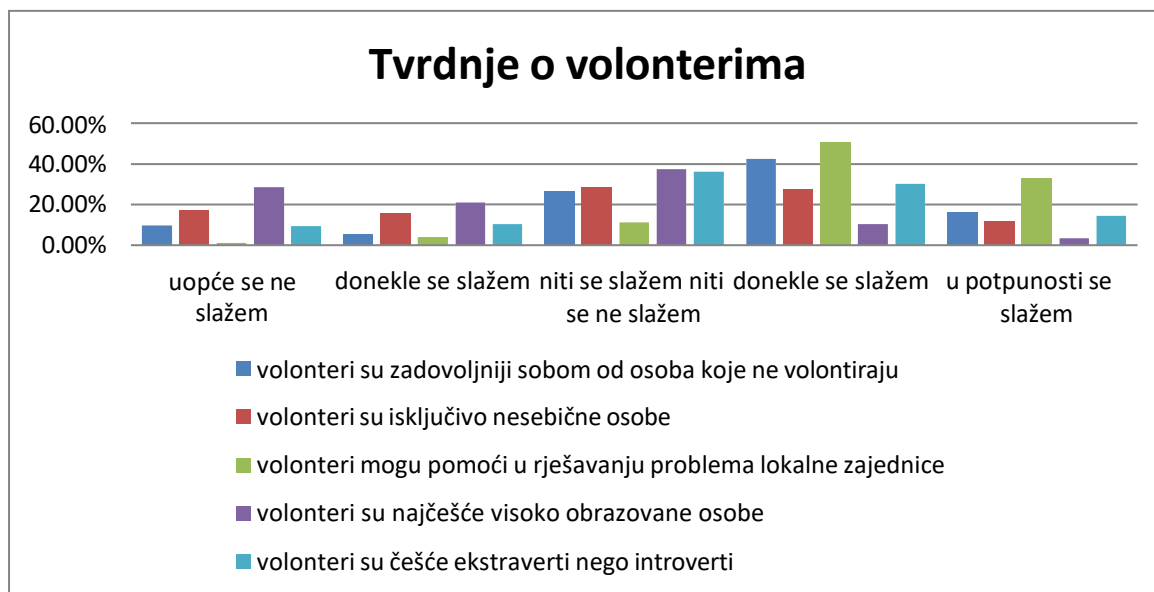
Grafički prikaz 10. Načini informiranja o volontiranju

Tablični prikaz 11. Tvrdnje o volonterima

Volonteri su:	uopće se ne slažem		donekle se ne slažem		nit se slažem nit se ne slažem		donekle se slažem		u potpunosti se slažem		Ukupno	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Zadovoljniji sobom	33	9,6	19	5,5	90	26,2	146	42,4	56	16,3	344	100
Nesebični	58	16,9	54	15,7	98	28,5	94	27,3	40	11,6	344	100
Pomažu u rješavanju problema lokalne zajednice	98	28,5	72	20,9	128	37,2	35	10,2	11	3,2	344	100
Visoko obrazovani	98	28,5	72	20,9	128	37,2	35	10,2	11	3,2	344	100
Ekstroverti	32	9,3	35	10,2	124	36,0	104	30,2	49	14,2	344	100

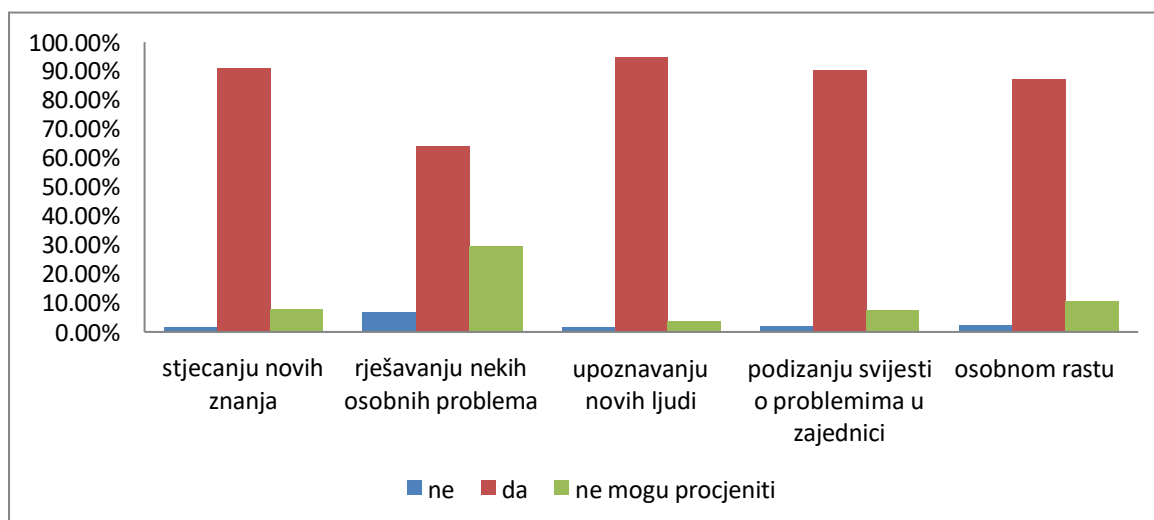
Grafički prikaz 11. *Tvrdnje o volonterima*

Tablični prikaz 12. *Tvrdnje o volontiranju*

Volontiranje doprinosi:	ne		da		ne mogu procijeniti	
	f	%	f	%	f	%
stjecanju novih znanja	5	1,5	312	90,7	27	7,8
rješavanju nekih osobnih problema	23	6,7	220	64	101	29,3
upoznavanju novih ljudi	5	1,5	326	94,7	13	3,8
podizanju svijesti o problemima u zajednici	7	2,0	311	90,4	26	7,6
osobnom rastu	8	2,3	300	87,2	36	10,5

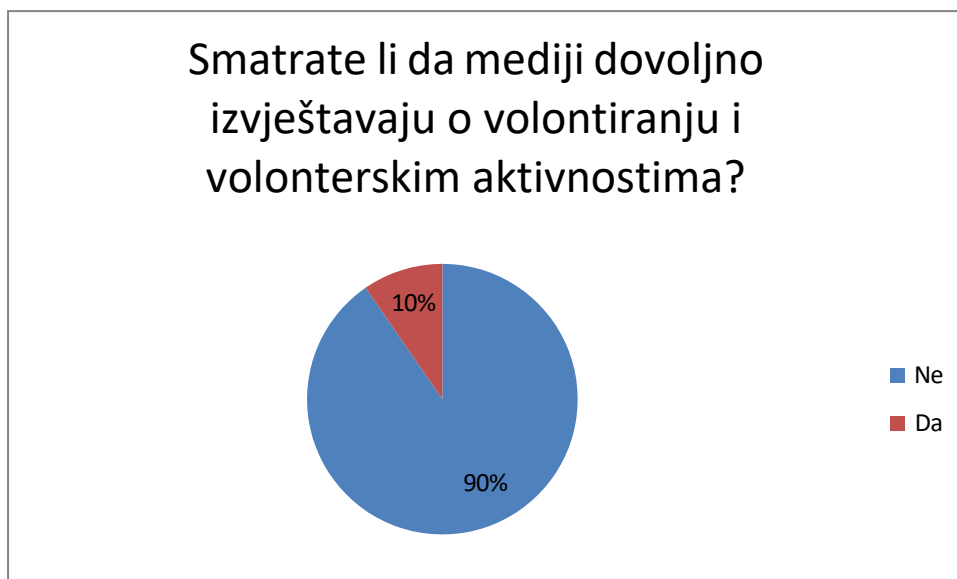
Grafički prikaz 12. *Tvrdnje o volontiranju*

Tablični prikaz 13. *Mišljenje ispitanika o izvještavanju medija na temu volontiranja*

	ne		da		ukupno	
	f	%	f	%	f	%
Smatrate li da mediji dovoljno izvještavaju o volontiranju i volonterskim aktivnostima?	311	90,4	33	9,6	344	100,0

Grafički prikaz 13. *Mišljenje ispitanika o izvještavanju medija na temu volontiranja*

Tablični prikaz 14. *Mišljenje ispitanika o korisnosti volonterskog rada za zajednicu*

	ne		da		ne znam		ukupno	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Smatrate li da je volonterski rad koristan za zajednicu?	2	0,6	327	95,0	15	4,4	344	100,0

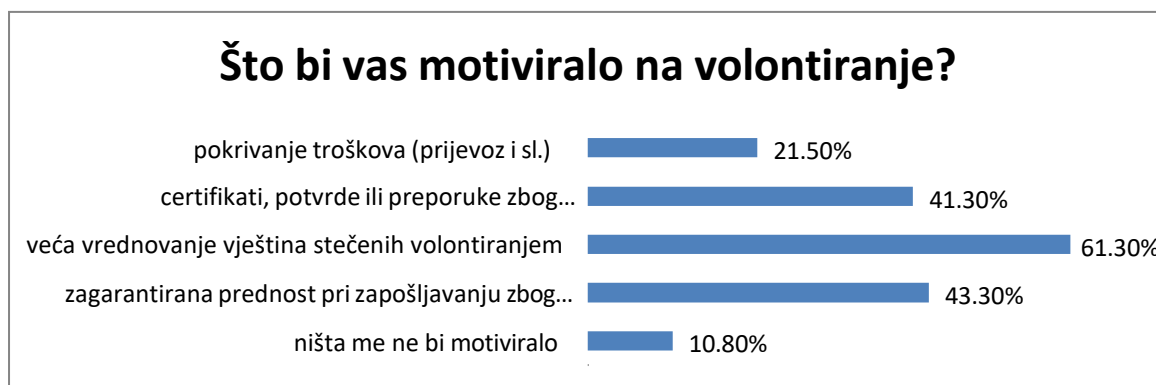
Grafički prikaz 14. *Mišljenje ispitanika o korisnosti volonterskog rada za zajednicu*

Tablični prikaz 15. *Motivacija ispitanika za volontiranjem*

Što bi Vas motiviralo na volontiranje?	f	%
ništa me ne bi motiviralo	37	10,8
zagarantirana prednost pri zapošljavanju zbog volonterskog iskustva	149	43,3
veća vrednovanje vještina stečenih volontiranjem	211	61,3
certifikati, potvrde ili preporuke zbog volonterske aktivnosti	142	41,3
pokrivanje troškova (prijevoz i sl.)	74	21,5

Grafički prikaz 15. *Motivacija ispitanika za volontiranjem*

Tablični prikaz 16. *Mišljenje ispitanika o načinima na koji bi grad Split mogao potaknuti mlade na volontiranje*

Na koji način bi grad Split mogao potaknuti mlade da se više uključuju u volonterske aktivnosti?	f	%
većom promidžba volonterskih aktivnosti u medijima	233	67,8
organiziranim predavanjima koja bi promicala volontiranje u obrazovno-odgojnim ustanovama	141	41
uvođenjem sadržaja o volontiranju i poticanju na volontiranje u školama	198	57,6
većom i obuhvatnijom ponuda volonterskih poslova	156	45,3
stipendije zbog učestalog volontiranje	161	46,8
osigurane pokazne karte	126	36,6

Grafički prikaz 16. *Mišljenje ispitanika o načinima na koji bi grad Split mogao potaknuti mlade na volontiranje*

SAŽETAK

Volontiranje je neprofitabilna aktivnost čija je svrha pomoći drugima i zajednici u cijelosti. Motivacije za volontiranjem su raznovrsne, od napretka u karijeri, društvene koristi do razumijevanja ljudi kojima se pomaže. Mladi predstavljaju velik potencijal za razvoj zajednice i društva, te je važno poticati mlade da što više volontiraju kako bi i sami prepoznali osobne i društvene koristi volontiranja. Cilj ovoga istraživanja je bio ispitati stavove o volontiranju i volonterskim aktivnosti mladih u Splitu. Sudjelovalo je 344 (N=344) punoljetnih mladih Splitskana s ciljem ispitivanja njihovih mišljenja o volontiranju, volonterima i motivaciji za volontiranjem. Podatci su prikupljeni *on-line* anketom te obrađeni u *SPSS* računalnom programu. Više od polovice ispitanika dosada je sudjelovalo u volonterskim aktivnostima, te su se udruge pokazale kao najčešće mjesto njihovog volontiranja. Više od polovice sudionika smatra volontere osobama koje su zadovoljnije sobom od onih koje ne volontiraju, te se slažu da volontiranje pridonosi rješavanju problema zajednice. U najvećim distribucijama pri pitanju što bi njih osobno moglo motivirati na volontiranje sudionici su izabrali veće vrednovanje, dok su u pitanju o tome kako bi grad Split mogao motivirati mlade da više volontiraju istaknuli veću promidžbu volontiranja u medijima i uvođenje volonterskih sadržaja u odgojno – obrazovne ustanove.

Ključne riječi: volontiranje, volonteri, mladi, motivacija

Summary

Volunteering is a non-profit activity whose purpose is to help others and the community as a whole. Motivations for volunteering range from career advancement, social benefits to understanding people being helped. Young people represent a great potential for the development of the community and society, and it is important to encourage young people to volunteer as much as possible in order to recognize the personal and social benefits of volunteering. The aim of this research was to examine attitudes about volunteering and volunteer activities of young people in Split. 344 (N = 344) adult young people from Split participated with the aim of surveying their opinions on volunteering, volunteers, and motivation to volunteer. The data were collected through an online survey and processed in an SPSS computer program. More than half of the respondents have so far participated in volunteer activities, and associations have proven to be the most common place for them to volunteer. More than half of the participants consider volunteers to be people who are more

satisfied with themselves than those who do not volunteer, and agree that volunteering contributes to solving community problems. In the largest distributions, when asked what could personally motivate them to volunteer, the participants chose a higher evaluation, while when it came to how the city of Split could motivate young people to volunteer, they pointed out greater promotion of volunteering in the media and introduction of volunteer content in educational institutions.

Keywords: volunteering, volunteers, youth, motivation

Bilješka o autorici

STELLA ČALJKUŠIĆ rođena je u Splitu, 09. rujna 1998. U Splitu završava osnovnu školu i Privatnu srednju školu Marko Antun de Dominis. Preddiplomski studij jednopredmetne sociologije na Filozofskom fakultetu u Splitu upisuje 2017. godine, gdje je redovna studentica i trenutno završava treću godinu studija.

e-mail: stellacaljkusic@gmail.com

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja STELLA ČALJKUŠIĆ, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišnog/e prvostupnika/ce SOCIOLOGIJE, izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 28.09.2021.

Potpis Stella Č.

IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNI
REPOZITORIJ FILOZOFSKOG FAKULTETA U SPLITU

STUDENT/ICA	STELLA ČALIKUŠIĆ
NASLOV RADA	PERSPEKTIVE MLADIH O VOLONTIRANJU U GRADU SPLITU; SOCIOLOŠKO ISTRAŽIVANJE
VRSTA RADA	ZAVRŠNI RAD
ZNANSTVENO PODRUČJE	DRUŠTVENE ZNANOSTI
ZNANSTVENO POLJE	SOCIOLOGIJA
MENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	ZORANA ŽULJUQ VUČICA, IZV. PROF. DR. SC.
KOMENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	
ČLANOVI POVJERENSTVA (ime, prezime, zvanje)	1. ZORANA ŽULJUQ VUČICA IZV. PROF. DR. SC. 2. GORANA BANDALOVIĆ IZV. PROF. DR. SC. 3. MARIJA LONČAR IZV. PROF. DR. SC.

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/ica predanog završnog/diplomskog rada (zaokružiti odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude (zaokružiti odgovarajuće):

a.) u otvorenom pristupu

b.) rad dostupan studentima i djelatnicima Filozofskog fakulteta u Splitu

c.) rad dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6/12/24 mjeseci (zaokružiti odgovarajući broj mjeseci)

U slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem ocjenskom radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnom tijelu u ustanovi.

28.09.2021., Split

Stella Č.

mjesto, datum

potpis studenta/ice